

Emmi Salonen

**KOKKOLAN NUORISOSOITTOKUNTA A:N
SOITTOMOTIVAATIO**

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Musiikin koulutusohjelma
Toukokuu/2018**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Toukokuu 2018	Tekijä/tekijät Emmi Salonen
Koulutusohjelma Musiikin koulutus		
Työn nimi KOKKOLAN NUORISOSOITTOKUNTA A:N SOITTOMOTIVAATIO		
Työn ohjaaja Kirsti Rasehorn	Sivumäärä 50	
Työelämäohjaaja Pasi Ojala		
<p>Musiikki on monelle tärkeä harrastus ja ahkeralla harjoittelulla, päättäväisyydellä ja kärsivällisyydellä siitä voi saada itselleen elämän pituisen harrastuksen tai jopa ammatin. Puhallinorkesterissa soitto on erinomainen mahdollisuus kehittää musiikillista osaamistaan sekä sosiaalisia vuorovaikutustaitoja.</p> <p>Motivaatiota soittamiseen ja puhallinorkesteriharrastusta on tutkittu jonkin verran, mutta tutkimuksia nuorten motivaatiosta puhallinorkesterissa ei ole saatavilla. Tutkimuksessani yhdistän nämä kaksi elementtiä yhdeksi. Opinnäytetyössäni tutkin Keski-Pohjanmaan konservatorion Kokkolan nuorisosoittokunta A:n soittomotivaatiota. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mikä orkesterilaisia motivoi soittamaan orkesterissa sekä jatkamaan harrastustaan.</p> <p>Tapaustutkimukseni on toteutettu laadullisella tutkimusotteella. Kapellimestari Pasi Ojala vastasi teemahaastatteluun ja soittajistolle toteutettiin teemakysely WebroPol-ohjelmalla, jossa kysymykset olivat puolistrukturoituja. Kyselyssäni käytin strukturoituja vaihtoehto- ja monivalintakysymyksiä, avoimia kysymyksiä sekä yhtä 5-portaista asteikkokysymystä. Lähetin kyselyn 31 orkesterilaiselle, ja siihen vastasi 24 orkesterin jäsentä. Jaottelin kyselyn kuuteen aihealueeseen: taustatiedot, ohjelmisto, orkesterissa soittaminen, orkesterin ryhmähenki, orkesterin merkitys ja motivoiko orkesteri.</p> <p>Tutkimustuloksien perusteella Kokkolan nuorisosoittokunta A toimii menestyksellisesti: orkesterilaiset ovat motivoituneita, onnellisia, innostuneita sekä kiinnostuneita kehittämään orkesterin toimintaa. Orkesterilaisilla on keskenään hyvä ryhmähenki. Soittajat kokevat oman roolinsa tärkeäksi ja ovat ylpeitä orkesteristaan. Suurimpia motivoivia ja toiminnan onnistumista määrittäviä tekijöitä ovat ohjelmisto, ulkomaanmatkat, konsertit ja soittokaverit.</p> <p>Orkesteri voi käyttää tutkimustuloksia oman toimintansa kehittämiseen ja orkesterilaisten motivoimiseen. Tutkimusta voivat hyödyntää kapellimestarit, orkesterilaiset, vanhemmat ja Keski-Pohjanmaan konservatorio sekä muut Suomen musiikkioppilaitokset ja puhallinorkesterit.</p>		

Asiasanat motivaatio, Kokkolan nuorisosoittokunta, puhallinorkesteri, soittomotivaatio, teemakysely, toiminnan kehittäminen

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date May 2018	Author Emmi Salonen
Degree programme Music pedagogue		
Name of thesis PLAYING MOTIVATION OF THE KOKKOLA YOUTH WIND BAND A		
Instructor Kirsti Rasehorn	Pages 50	
Supervisor Pasi Ojala		
<p>Music is an important hobby for many. With hard work, determination and patience one can get a life-long hobby or even a profession. Playing in the wind orchestra is an excellent opportunity to develop your musical skills and social interaction skills.</p> <p>There are some studies of motivation for playing and wind orchestra hobby but studies about young people's motivation in the orchestra are not available. In my research, I combine these two elements into one. In this thesis work, I studied the playing motivation of Kokkola Youth Wind Orchestra of the Central Ostrobothnia Conservatory. The purpose of the study was to investigate what motivates young people to play in the orchestra and to continue their hobby.</p> <p>My thesis is a case study carried out with a qualitative research method. Conductor Pasi Ojala answered the theme interview and the theme survey for the members of the orchestra was carried out with Webropol, where questions were semi-structured. In my survey, I used structured alternate and multiple choice questions, free feedback questions, and a 5-step scale question. I sent a questionnaire to 31 members of an orchestra and 24 member answered the questionnaire. I divided the questions into six topics: background information, pieces, orchestra playing, orchestra team spirit, the significance of orchestra and motivation for the orchestra.</p> <p>Based on the results of the research, Kokkola youth wind band A operates successfully: members of the orchestra are motivated, happy, enthusiastic and interested in developing the working methods. The members of the orchestra have a good team spirit. They feel that their role is important and they are proud of their orchestra. The most motivating factors are pieces, journeys to foreign countries, concerts and co-orchestras.</p> <p>The orchestra can use the research results to develop their own operations and to motivate the members of orchestra. The research can be utilized by conductors, orchestras, parents, Central Ostrobothnia Conservatory and other Finnish music schools and wind bands.</p>		

<p>Key words developing the working methods, Kokkola youth wind band, motivation, motivation of playing, theme survey, wind orchestra</p>
--

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 SOITTOMOTIVAATIO.....	2
2.1 Motivaatioteoriat.....	2
2.2 Soittamisen motivaatio.....	2
3 MUSIIKIN HARRASTAMINEN.....	5
3.1 Orkesterimusiikki harrastuksena.....	6
4 TUTKIMUSKYSELY.....	8
4.1 Tutkimusmenetelmä.....	8
4.2 Taustatietoa orkesterista.....	9
4.3 Motivaatiokysymykset.....	12
4.4 Kyselyn toteutus.....	17
5 TUTKIMUSTULOKSET.....	19
5.1 Vastausten määrä ja laatu.....	19
5.2 Taustatiedot.....	19
5.3 Ohjelmisto.....	25
5.4 Orkesterissa soittaminen.....	29
5.5 Orkesterin ryhmähenki.....	37
5.6 Orkesterin merkitys.....	39
5.7 Motivoiko orkesteri?.....	42
5.8 Vapaa sana.....	45
6 POHDINTA.....	47
7 LÄHTEET.....	50

1 JOHDANTO

Yhteismusisointi on tärkeä osa-alue musiikin opinnoissa. Siitä on hyötyä sosiaalisessa kanssakäymisessä, se poistaa stressiä, kehittää sävelkorvaa ja rytmitajua sekä siellä voi ennen kaikkea viihtyä! Orkesterimusiikista voi saada elinikäisen harrastuksen tai jopa ammatin itselleen.

Tutkimuskohteenani on Kokkolan nuorisosoittokunta A:n soittomotivaatio. Aiheen valitseminen oli mielessäni jo pitkään, sillä tällaista tutkimusta ei ole ennen tehty Keski-Pohjanmaan konservatorion A-orkesterille. Aiheen valitsemiseen vaikutti vahvasti myös se, että orkesteri on minulle tuttu, sillä olen soittanut siinä neljä vuotta klarinettia. Orkesterimuusikkona toimiminen on haaveammattini, mihin aion tulevaisuudessa tähdätä.

Tutkimuksen tarkoituksena on kehittää orkesterin toimintaa. Kapellimestari Pasi Ojala vastasi teema-haastatteluun ja orkesterilaisille lähetin teemakyselynä motivaatioon liittyviä kysymyksiä, ja kysely toteutettiin Webropol-ohjelman välityksellä. Kyselyyn vastattiin ja vastaukset käsiteltiin anonymisti. Tämä antoi orkesterilaisille mahdollisuuden vastata aidosti ja totuudenmukaisesti, ilman pelkoa mielipiteiden tuomisesta esiin. Tutkimuskysymyksilläni selvitän orkesterilaisten soittomotivaatiota: mikä sinua motivoi, millaisena koet orkesterissa soittamisen, onko se tärkeää, miksi soitat orkesterissa, koetko oman roolisi orkesterissa tärkeäksi...? Jaottelin kysymykset kuuteen eri aihealueeseen: taustatiedot, ohjelmisto, orkesterissa soittaminen, orkesterin ryhmähenki, orkesterin merkitys ja motivoiko orkesteri.

Toivon, että tällaiseen tutkimukseen osallistuminen ja tutkimustuloksien lukeminen motivoi orkesterilaisia entisestään. Tutkimusta ja tutkimustuloksia voivat hyödyntää niin orkesterilaiset, kapellimestarit, vanhemmat kuin Keski-Pohjanmaan konservatorio sekä muut Suomen musiikkioppilaitokset ja puhallinorkesterit.

2 SOITTOMOTIVAATIO

Motivaatio on kultainen avain kaikkeen oppimiseen. Mutta mitä sillä itseasiassa edes tarkoitetaan? Mitä motivaatio on?

”Motiiveista puhuttaessa on usein viitattu tarpeisiin, haluihin, vietteihin ja sisäisiin yllykkeisiin sekä palkkioihin ja rangaistuksiin.” (Ruohotie 1998, 36) Motiiveilla on iso merkitys yksilön käyttäytymiseen, tehtävien toteuttamiseen sekä suoritusten laatuun. Motivaatio saa ihmisen toimimaan tietyllä tavalla. ”Motiivit suuntaavat ihmisen toimintaa kohti tavoitteita.” (Kalakoski, Laarni, Paavilainen, Anttila, Halonen, Kreivi 2007, 14) Motiivit voivat olla ylioppilaaksi valmistuminen, korkeakouluun pääseminen, töiden saaminen opiskeluiden jälkeen tai yksinkertaisesti hengissä säilyminen ja muut elintärkeitä toimintoja vaativat asiat.

”Motivaatioprosessit ovat dynaamisia, mikä tarkoittaa sitä, että ne kehittyvät ja muuttuvat jatkuvasti.” (Anttila, Juvonen 2002, 100) Yhdellä hetkellä musiikinopiskelija saattaa harjoitella aktiivisesti, kunnes televisiosta alkaa näkymään hänen lempisarjansa. Tällöin harjoittelun tilalle tulee toinen motivoiva tekijä ja soittaminen keskeytyy. Mikäli televisio pysyy kiinni, voidaan puhua motivoituneesta oppilaasta, jolla on tavoitteiden saavuttamiseen vaadittava halu ja päättäväisyys. Tavoitteiden suorittamiseen vaaditaan tunteiden hallintaa. Jos harjoittelu keskeytyy joka kerta television tai muun ärsykkeen takia, tavoitteisiin ei päästä toivotussa ajassa.

2.1 Motivaatioteoriat

Motivaatio jaetaan yleensä sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. ”Sisäisesti motivoitunut opiskelija on kiinnostunut ensisijaisesti opiskeltavasti asiasta tai aiheesta, ulkoisesti motivoitunut taas opiskelun kautta saatavista muista palkkioista.” (Anttila, Juvonen 2002, 102) Sisäisiä motivaatiotekijöitä musiikissa voi olla esimerkiksi uuden ohjelmiston tutkiminen, aktiivinen harjoittelu, historia, harmonia tai analysointi. Opiskelija on omasta tahdostaan asioista kiinnostunut ja suorittaa niitä mielellään. Ulkoisesti motivoitunut soittaja suorittaa tehtävän siitä saatavan palkkion takia. Palkkio voi olla stipendi, todistus tai tutkinnon arvosana.

Anttilan ja Juvosen (2002) mukaan, opiskelun ulkoisten palkkioiden vaikutus on lyhytaikaista ja opiskelija tarvitsee palkkioita usein. Sisäiset palkkiot ovat ulkoista palkkiota pidempiaikaisia ja tyydyttävämpiä. Siten niistä tulee helpommin pysyvän motivaation lähde. Sisäinen motivaatio auttaa opiskelijaa tehostamaan oppimista kun taas ulkoinen motivaatio ilmenee opiskeltavassa asiassa keinona päästä saavuttamaan jokin palkkio. Mikäli opiskelija haluaa pyrkiä esimerkiksi musiikin ammattilaiseksi, sisäinen motivaatio lisää yksilön produktiivisuutta tavoitteeseen pääsemiseen. Sisäinen motivaatio ilmenee intohimona, rakkautena ja panostuksena musiikkiin. Aihe on niin kiinnostava, ettei sen opiskelua halua lopettaa.

2.2 Soittamisen motivaatio

Soittamisen motivaatio määrittyy merkityksellisimpien motiivien mukaan, jotka oletettavasti ovat myös pitkäkestoisia. - - Elämyksiin ja musiikkikokemuksiin perustuvaa motiivia on soittajilla aina jossain määrin mukana, tiedostetusti tai tiedostomatta. Soittamistapahtumissa ne ovat hyvinkin todennäköisiä, mutta 'elämyksellinen motiivi' voi virittää motivaatiota soittamiseen jo etukäteenkin. Motiivi on tulevaisuuteen suuntautuva 'ihanteellinen' jotta-motiivi, missä odotettavissa olevat musiikilliset kokemukset virittävät motivaatiota. Musiikillisuus on motiivissa vahva ja se on lähtöisin soittajasta itsestään, jolloin kyseessä on sisäinen motiivi. Soittamiseen ja soitettavaan musiikkiin liittyy vahvoja positiivisia kokemuksia ja merkityksiä, jotka ilmenevät soittamisen ilona, kiinnostuksena soittaa ja oppia uutta. Soittaminen koetaan mielekkäänä, tyydytystä tuottavana toimintana. (Kosonen, E. 1996, 54.)

Erilaiset musiikilliset elämykset ovat omiaan luomaan flow-kokemuksia. Soittaja voi nauttia omasta soitostaan ja musiikista estoitta ja kokea soittamisen iloa. Merkitykseltään motiivi soittamiseen on silloin erityisen vahva. Kestoltaan kokemus vaihtelee sen mukaan, onko ulkopuolisia häiriötekijöitä sitä katkaisemassa. - - Itsekseen soittava pianisti voi kokea positiivisen omaan itseensä suuntautuneen flow-kokemuksen, mutta mikään ei estä vastaavaa kokemusta eri kokoisilta yhtyeiltä ja orkestereiltakaan. Silloin motiivi soittamiseen on suuntautunut paitsi omaan optimisuoritukseen, myös yhteisen optimisuorituksen 'varmistamiseen'. (Kosonen, E. 1996, 56) Flow-kokemuksen kokee jokainen soittaja omalla tavallaan, mutta tyypillisiä tunteita itselläni on ollut onnellisuus, onnistumisen tunne, soittamisen helppous, ulkopuolisen maailman hämärtyminen, ajantajun kadottaminen ja täydellinen keskittyminen kapaleeseen koko esityksen ajan.

Motivaatio soittamiseen voi ilmetä yksittäisen soittajan, oman instrumentin tai yhteismusisoinnin kautta. Oma instrumentti voi olla motivaation lähde - sen sointi, tulkintamahdollisuudet tai ulkonäkö voivat motivoida. Opettaja voi luoda motivoivaa ilmapiiriä soittotunneilla ja yhteismusisointi harjoituksissa. Orkesteriharjoituksissa soittokaverit voivat luoda yhteisöllisyyden ja turvallisuuden tunnetta, joka sinällään jo voi olla motivoiva tekijä ja antaa intoa soittamiseen yksin ja yhdessä.

Soittomotivaatiota ovat tutkineet Erja Kosonen (1996) lisensiaattityössään Soittamisen motivaatio varhaisnuorilla, Henna ja Olli Hirvikangas (2012) opinnäytetyössään Lasten motivaatio soittamiseen, Anna Peltomaa (2016) opinnäytetyössään Soittamisen motivaatio musiikin ammattilaisen kokemana, ja Hanna Kupari (2017) maisterintutkielmassaan Soiton iloa ja musiikin lumoa – Yhteissoiton vaikutus lapsen soittomotivaatioon ja luovuuteen soittoharrastuksen alkuvaiheessa. On hämmästyttävää, ettei nuorten puhallinorkesterissa soittamisen motivaatiota ole tutkittu, etenkin kun Suomessa on niin pitkät puhallinorkesterijuuret.

Yllä olevat motivaatiotutkielmat painottuvat lasten ja varhaisnuorten sekä ammattilaisten soittomotivaatioon. Minä päädyin tutkimaan tutkielmassani nuorten aikuisten soittomotivaatiota puhallinorkesterissa. Tutkielmani perusteella soittomotivaatio eroaa muusta motivaatiosta siten, että soittaminen aloitetaan instrumentista riippuen hyvinkin nuorena. Soittaminen on pitkälinen prosessi, ja mikäli soittaja haluaa musiikista itsellensä ammatin, kehityskaari on vieläkin pidempi. Musiikin opinnoissa vallitsee omanlainen yhteisöllisyys. Se ilmenee koko elämän pituisina ihmissuhteina, jotka voivat saada alkunsa jo muskareista, saman instrumentin soittajista, samasta orkesterista, musiikkileireiltä tai korkeakoulusta. Musiikin opinnoissa opettajalla on ratkaiseva ja tärkeä rooli oppilaan motivaatiossa. Mikäli opettaja osoittaa kiinnostusta opetettavaan asiaan, oppilaaseen sekä tavoitteiden ja unelmien toteuttamiseen, motivaatio kasvaa oppilaalla entisestään.

Tutkielmassani olen pilkkonut motivaation pienempiin osiin, jotka ilmenevät orkesterissa ja soittajistossa. Motivaation työkaluja Kokkolan nuorisosoittokunta A:ssa ovat kapellimestari, ohjelmisto, erilaiset roolit, soittokaverit ja ryhmähenki, konsertit, vierailevat kapellimestarit sekä ulkomaanmatkat.

3 MUSIIKIN HARRASTAMINEN

”Sanojen ”harrastaminen” ja ”harrastus etymologia viittaa adjektiivin ”harras”, jolla tarkoitetaan uuteraa, ahkeraa ja innokasta. Suomen kielen perussanakirjassa ”harrastaa” määritellään ”puuhata jatkuvasti jonkin kiinnostavan asian parissa”. Sanalla ”harras” voidaan tarkoittaa sydämellään jollekin antautunutta.” (Kauppinen & Sintonen 2004, 9)

Jotta harrastaminen olisi mielekästä, suhde harrastamiseen pitäisi olla henkilökohtaisesti itsestään lähtevää ja tavoitteellista. Musiikin harrastaminen on tässä erittäin hyvä esimerkki. Mikäli musiikkia soittaa ja harjoittelee sosiaalisen paineen alla, kyllästyminen voi tapahtua. Itselleni on tullut paljonkin tällaisia kommentteja vastaan: ”koska äiti käskee”, ”ei minua kiinnosta, mutta en uskalla lopettaa”, ”en ole soittanut viikkoon, mutta menen silti soittotunnille”. Näissä esimerkeissä tavoitteet eivät ole enää omasta mielenkiinnosta kumpuavia, vaan harrastaminen on muuttunut paineen alla toimimiseen. Tällöin suhde musiikkiin ja harrastamiseen ei ole enää mielekästä, eikä tule sydäimestä. Tavoitteita on hankala suorittaa, eikä niissä onnistuminen aiheuta mielekästä tunnetta. Tunneperäinen kokemus jää pinnalliseksi ja pakolliseksi suorittamiseksi.

Harrastamisella usein viitataan suhteellisen pysyvään toimintaan, joka toistuu säännöllisenä toiminnan harjoittamisena. Musiikin harrastaminen vaatii päivittäistä harjoittelua, jonka avulla oppiminen tapahtuu. Mikäli harjoitusta ei ilmene tarpeeksi, musiikilliset kyvyt eivät kehity tarpeeksi, jotta tavoitteet täyttyisivät. Kotona tapahtuvalla harjoittelulla on erittäin tärkeä rooli, sillä suurin osa kehitymisestä tapahtuu juurikin omassa musiikkihuoneessa oman instrumentin kanssa. Opettajan ja kodin välillä pitäisikin tapahtua yhteistyötä, jotta myös vanhemmat tietävät tulevat tavoitteet, ohjelmiston, konsertit ja tutkimukset. Vanhemmilla on vastuu toimia mentorina, tukijana ja kannustajana kotona. Musiikin harrastamisen taustalla on usein perheen, opettajan ja muun lähipiirin kannustaminen ja tuki. Siten myös musiikista voi tulla pysyvä harrastus. ”Koti ja sen ilmapiiri on varttuvalle pienväelle kasvatuksellisesti kaikki kaikessa. Lapsia voidaan suopeasti ohjata hyvien harrastusten pariin. Musiikki, kuten muutkin kehittävät harrastuksen, yhdistävät perhekokonaisuuksia.” (Lappalainen 2004, 77)

Musiikki on kaunis matka ihmisen elämässä. Sen antamaa iloa, palkkiota, kokemusta, elämystä ja rakkautta ei voi korvata millään muulla. Musiikin kokeminen ja kuuleminen on joka kerralla erilaista, mikä tekeekin musiikista arvokkaan ja uniikin kokemuksen. Musiikin harrastajan on mahdollista kokea ja

tuottaa ihania tunnelmia niin itselleen kuin kuulijoille. Mikä olisikaan parempi lahja kuin musiikki: ulkopuolelta kova, sääntöjä täynnä oleva sekä tiukkaa kuria vaativa paketti, mutta sisältä upea, tunteita ja värejä täynnä oleva loputon maisema. Jos vain osaa katsoa syvälle musiikin sisälle, voi saada vahvan suhteen musiikin maailman kauneuteen ja rikkauteen.

3.1 Orkesterimusiikki harrastuksena

Mikäli oppilas osoittaa tarvittavaa teknistä osaamista, hän voi opettajan suosituksesta liittyä oppilaitoksen orkesteriin, jossa ohjelmisto vastaa oppilaan kykyjä. Orkesteriin liittyminen saattaa ollakin oppilaan ensimmäisiä musiikillisia kokemuksia, jossa hän huomaa kehittyneensä. Täten oppilas saa myös lisää potkua soittoharrastukseensa. Lisäksi oppilas saa orkesterista soittokavereita, uusia mahdollisuuksia toteuttaa itseään musiikin avulla, tietoa erilaisista soitinkokoonpanoista, käsitystä miten soittimet soivat yhdessä ja millainen rooli eri soittimilla on orkesterin riveissä. Lisäksi oppilas saa soittaa teoksia useilta eri säveltäjiltä ja saa täten laajennettua tietoaan eri säveltäjistä. Parasta orkesterisoitossa mielestäni on se, että se on täysin erilaista kuin soittotunnilla soittaminen. Soittaessa pitää pystyä yhteistyöhön muiden soittajien sekä kapellimestarin kanssa. Orkesterissa soitettaessa ei voi keskittyä pelkästään omaan stemmaan vaan pitää huomioida niin stemmakaverit kuin koko orkesteri, jotta tulkinta orkesterikirjallisuudesta kohtaa niin kuin se on sävelletty. Kapellimestarin johtaminen pitää olla tuttua ja tiedostettua, jotta voi ymmärtää, mitä kapellimestari milloinkin haluaa. Orkesterinjohtajan vastuulla onkin, että soittajat ymmärtävät eri lyöntitekniikat, ja millaista tulkintaa kapellimestari milloinkin haluaa.

Soittoharrastuksessa olisi tärkeää saada kokemusta yhdessä musisoimisesta, koska yhteissoiton kautta oppilas pääsee tutustumaan muihin oppilaisiin. Kaikki opetus ei kuitenkaan tapahdu ryhmässä; oppilaat käyvät yksilöopetuksessa, jossa on aikaa opetella muun muassa teknisiä asioita, ja sen lisäksi ryhmäopetuksessa, jossa pääpainona on yhteismusisointi ja sosiaalinen kanssakäyminen. (Hirvikangas, H., Hirvikangas, O., 2012, 19) Sosiaaliset taidot kehittyvät orkesterisoitossa nopeasti ja niistä on hyötyä tulevaisuudessa. Itse olen huomannut, että pelkkä musiikin harrastaminen kehittää omia sosiaalisen tilanteiden hallintaa, mutta orkesterissa korostuvat eri taidot kuin yksin soittaessa. Kuten aikaisemmin mainitsin, orkesterista saa varmasti ystäviä, sillä orkesterin jäsenillä on monia yhteisiä tekijöitä ja mielenkiinnon kohteita. Niitä ovat tavoitteellinen soittaminen, yhdessä tekemisen ilo, sama instrumentti, sama harrastus... Yhteisiä tekijöitä voisi nimetä vaikka kuinka monta. Konserteissa soittajaa jännittää mahdollisesti

eri tavalla kuin yksin soittaessa. Siihen auttaa luottamussuhteen syntyminen kanssasoittajiin ja kapellimestariin. Luottamussuhde syntyy ajallaan ja sitä luo onnistumiset konserteissa ja harjoituksissa, porukkaan kuuluminen, tunne siitä että minä olen tärkeä ja sain aikaan jotain näin hienoa muiden kanssa.

Orkesterin yhteisenä tavoitteena on esiintyä erilaisissa tilaisuuksissa pitkin vuotta. Jotta esiintyminen olisi mielekästä on tärkeää, että jokainen soittaja antaa kokonaisvaltaisen oman panoksensa esiintymistilanteessa. Sanotaan, että vähemmän on enemmän, mutta musiikissa turha arastelu ja hiljaa soittaminen ja oman tulkinnan pelkääminen johtaa useimmiten epäonnistumiseen. Onkin tärkeää, että jo harjoitteluvaiheessa, niin kotona kuin orkesteritreeneissä, että jokainen soittaja antaa kaikkensa. Ei haittaa vaikka väärää ääniä tulee, ne voi aina korjata. Väärien äänien pelkääminen aiheuttaa tulkinnan vajavaisuutta, ja jos soittaminen ja tiettyjen äänien tuottaminen pelottaa, äänien syntyminen ei tule onnistumaan. Tällaisista hidasteista olisikin hyvä päästä harjoitteluvaiheessa eroon, jotta esiintymistilanne olisi mielekästä. Kapellimestarin tulisi kannustaa soittamaan rohkeasti ja painottamaan jokaisen tärkeää roolia.

Orkesterimusiikkia harrastuksena ovat tutkineet Hanna Mustaniemi (2013) opinnäytetyössään Rakkautta musiikkiin – Polyteknikkojen Orkesterin jäsenten ajatuksia orkesteristaan ja musiikin harrastamisesta ja Anna Hietala (2009) tutkielmassaan Harrastajaorkesterissa soittamisen lumo – Ylioppilaskunnan Soittajissa soittavien kokemuksia harrastuksestaan.

4 TUTKIMUSKYSELY

4.1 Tutkimusmenetelmä

"Usein laadullisen tutkimuksen tavoitteena on saada yksilövastaajat tai erityinen valittu ryhmä kertomaan jotain erityistä, sellaista mikä ei ole joko suoraan kysyttävissä tai vaatii tutkittavilta asian pohtimista." (Ronkainen, Mertala & Karjalainen 2008, 18.) Erityinen valittu ryhmä tutkimuksessani on Kokkolan Nuorisosoittokunta A. Laadin kysymykset siten, ettei niihin voi vastata vain yhdellä sanalla, vaan kysymykset vaativat miettimistä, asiaan perehtymistä ja oman soittomotivaation tunnustelua ja tutkiskelua. "Laadullista tutkimusta voidaan toteuttaa monella erilaisella menetelmällä. Näissä menetelmissä yhteisenä piirteenä korostuu muun muassa kohteen esiintymisympäristöön ja taustaan, kohteen tarkoitukseen ja merkitykseen, ilmaisuun ja kieleen liittyvät näkökulmat. (Jyväskylän yliopisto, Koppa. Laadullinen tutkimus.) Kysymyksissäni kapellimestari Pasi Ojalalle ja nuorisosoittokunta A:n orkesterilaisille keskityn taustatutkimukseen, motivoiviin tekijöihin kuten ohjelmistoon, ryhmähenkeen, orkesterilaisen rooliin ja orkesterin merkitykseen.

Tutkimustavakseni valitsin tapaustutkimuksen, sillä tutkin Kokkolan nuorisosoittokunta A:n orkesterilaisten soittomotivaatiota. "Tutkittava tapaus voi olla hyvin monenlainen. Usein tapaus kuitenkin ymmärretään jollain tavoin rajautuneeksi omaksi kokonaisuudekseen tai yksikökseen. Tapaustutkimuksessa pyritään tuottamaan valitusta tapauksesta yksityiskohtaista ja intensiivistä tietoa. Tapaustutkimusanalyysi ei siis pyri yleistettävyyteen sellaisin keinoin kuin esimerkiksi survey-tutkimus, mutta pyrkii ymmärtämään ja tulkitsemaan syvällisesti yksittäisiä tapauksia niiden erityisessä kontekstissa, se hakee tietoa ilmiöön liittyvän toiminnan dynamiikasta, mekanismeista, prosesseista ja sisäisistä 'lainalaisuuksista' sellaisella tavalla, että tutkimuksen tuloksilla voidaan osoittaa olevan laajempaa sosiokulttuurista merkitystä ja siten jonkinlaista yleistettävyyttä ja siirrettävyyttä." (Jyväskylän yliopisto, Koppa. Tapaustutkimus.) Tutkimuksessani pyrin tuomaan orkesterista tietoa sellaiselle henkilölle, joka ei orkesteria entuudestaan tunne. Tavoitteeni on, että tutkimukseni lukija pystyy ymmärtämään orkesterin historiaa, tavoitteita ja nykyhetkeä kapellimestarin ja soittajien näkökulmasta.

"Toimintatutkimuksen strategiassa vaikuttaminen tapahtuu tutkijan osallistumisella tutkimuskohteen toimintaan. Vaikuttamisen ja kehittämisen perustana on tutkimus, jota tutkija tekee tutkimuskohteen ympäristössä." (Jyväskylän yliopisto, Koppa. Toimintatutkimus.) Tutkimuksessani on piirteitä tapaus- ja toimintatutkimuksesta. Omalla toiminnallani osallistun tutkimuskohteen toimintaan. Olen neljä vuotta

toiminut Kokkolan nuorisosoittokunta A:n klarinetin varaäänentohtajana ja äänenjohtajana. Haluan kehittää orkesterin toimintaa, sillä läsnäoloaikani olen huomannut tiettyjä kehityskohteita sekä olen pannut merkille, miten orkesterilaiset suhtautuvat esimerkiksi läpikäytävään ohjelmistoon ja harjoittelun määrään.

Kyselyni on puolistrukturoitu teemakysely. Kyselyssäni käytin strukturoituja vaihtoehto- ja monivalintakysymyksiä, vapaapalautekysymyksiä sekä yhtä 5-portaista asteikkokysymystä.

Valitsin verkossa tehtävän kyselyn siksi, ettei vastauksia tarvitse erikseen kirjoittaa puhtaaksi, kyselyn lähettäminen suurelle joukolle on helpompaa ja tutkimustuloksien vertaaminen, käsittely ja seuranta on internetissä jouhevampaa.

Toivoisin hartaasti, että tällainen kysely tehtäisiin muillekin nuorisopuhallinorkestereille. Olisi mukava saada tietää, onko saman ikäisillä soittajilla eri puhallinorkestereissa samat motivoivat tekijät, vai vaihtelevatko ne esimerkiksi soittotason, alueen tai ikähaitarin perusteella.

4.2 Taustatietoa orkesterista

Laadin Kokkolan nuorisosoittokunta A:n kapellimestari Pasi Ojalalle teemahaastattelun orkesterin taustatietojen ja toiminnan selvittämistä varten. Kysymyksillä halusin selvittää orkesterin historiaa, soitinjakautaa, ikähaitaria, millaista ohjelmistoa orkesteri on soittanut viimeisten viiden vuoden aikana ja muita yleisiä tietoja. Alla ovat kysymykset sekä kapellimestarin vastaukset.

K: Kuinka kauan Kokkolan nuorisosoittokunta (A-orkesteri) on ollut toiminnassa?

V: Vuodesta 1972.

K: Onko soittokunta toiminut jollain muulla nimellä aikojen saatossa?

V. Ei.

K: Montako vakituista kapellimestaria orkesterilla on ollut? Ketä?

V: Nämä siis A-orkesterissa, B- ja C-orkesterissa on ollut enemmän vaihtelua. Samuli Konttori 1972-1983, Sakari Lamberg 1984-1989, Kari Pappinen 1989-1999, Elias Seppälä 1999-2002, Pasi Ojala 2002-

K: Kuinka suurella/minkälaisella kokoonpanolla orkesteri on aikanaan aloittanut toimintansa?

V: Perustettiin Keski-Pohjanmaan musiikkiopiston yhteyteen ja heti alussa mukana oli yli 30 soittajaa.

K: Millainen on orkesterin rahoitus? Millainen on kannatusyhdistyksen rooli?

V: Kaupunki ja konservatorio rahoittavat yhdessä (50/50). Vanhempien tuki ry kerää rahaa soittajien kesäleirin ja esiintymismatkojen tukemiseen joka keväisten stipendien lisäksi.

K: Millainen soitinjakauma (soittajamäärineen) tällä hetkellä orkesterissa on?

V: Huilu 5, klarinetti 6, oboe 3, fagotti 1, saksofoni 3, trumpetti 6, käyrätorvi 4, pasuuna 3, baritoni 3, tuuba 2, lyömäsoittimet 3.

K: Mikä on orkesterin ikähaitari?

V: 14-25 (yksi n. 50v)

K: Kauan olet toiminut orkesterin kapellimestarina?

V: Kokkolan nuorisosoittokunta vuodesta 2002. Vuodet 1994-2002 Nivalan ja Oulaisten puhallinorkesterit, Quattro di Bothnia, Brass Band.

K: Millaista ohjelmistoa viime vuosina on ollut? (esim. Viisi viimeisintä vuotta)

V:

2017:

Philip Sparke-Concert Prelude,

Jack Simpson-Track Three (solisti Sampo Rintala, ksylofoni),

Frank Ticheli-Joy Revisited,

Jan van der Roost-Puszta,

Ilari Hylkilä-The Zest,

Jean Sibelius-Alla Marcia sov. Robert J. Ambrose,

John Philip Sousa-The Thunderer

2016:

Paul Anka-She's a Lady,

Tom Jones-Green, Green, Green Grass of Home,

Tom Jones-I'm coming home,

Les Reed & Robin Conrad-Love me Tonight,

Tom Jones-Delilah,
 David Arnold-Tomorrow never dies,
 Carlo Dondida-Help yourself,
 Tom Jones-Good looking woman,
 Johast Cugalie-It's not unusual,
 Tom Jones-Sex Bomb
 Solistit: Simodeus ja Maria Autio Kesäniemi

2015:

Gary P. Gilroy-Joie De Vivre,
 Timo Forsström--Majakkasaari (solisti Jenni Luoma, käyrätorvi)
 Nick Glennie-Smith-The Rock

2014:

Johan de Meij-Summer
 Timo Forsström-Sons of The Midnight Sun
 Ossi Runne-Marssi Kokkolalle

K: Kauanko soittajat pysyvät orkesterin riveissä keskimäärin?

V: D-orkesterista A:n loppuun jos lasketaan, niin "ura" kestää helposti 10 vuotta, joillakin jopa pidempään. Tarkkaa seurantaa ei ole keskeyttämisistä ym.

K: Kuinka laajalta alueelta soittajistoa tulee?

V: Pääsääntöisesti Kokkolasta. Vuodesta riippuen Toholampi-Kaustinen-Kruunupyy-Pietarsaari –akselilta.

K: Kuinka paljon tällä hetkellä on perusasteen opiskelijoita, opistotason opiskelijoita sekä ammattiopiskelijoita? (K-P konservatorio ja Centria-amk)

V: Yhteensä 38 soittajaa. Centria-amk 4, konservatorio perustaso 2, opistotaso 12, perusaste 15, muut 5.

K: Onko muista oppilaitoksista soittajia? Jos on, niin mistä?

V: Ei ole tällä hetkellä.

K: Ketkä saavat soittaa orkesterissa? Miten valinta tapahtuu?

V: Kaikki konservatorion puhallin- ja lyömäsoitinoppilaat, Centrian oppilaat ja muutamia konservatorion vanhoja oppilaita. Konservatoriolaisille ensisijainen yhteissoittoryhmä ja motivoituneille riittävän taitotason omaaville ulkopuolisille.

K: Tehdäänkö rekrytointia ennen orkesteriin hyväksymistä?

V: En ihan ymmärtänyt kysymystä, vastaan ei.

K: Miten lyhyesti kuvailisit orkesteria? Mikä voisi olla orkesterin motto?

V: Kunniakkaan menneisyyden omaava 46-vuotias, tällä hetkellä 4-portaisella (ABCD) järjestelmällä toimiva, vireä ja voimaannuttava 160 soittajan yhteisö. Orkesterin siipien suojista on ammattiin ponnistanut lukuisa joukko musiikin ammattilaisia, jotka yhä edelleen ovat kiitollisia "kasvattajaseuralleen" tuesta matkalla aikuisuuteen. Tässä ajassa toivottavasti edelleen uudistuva, mutta traditiosta ammentava, turvallinen yhteissoiton mahdollistaja.

Mottoa ei ole mietitty, mutta: "yhdessä olemme enemmän", "ei taidolla vaan duurilla".

K: Onko jotain muuta mitä haluaisit kertoa?

V: Aika Pasilta loppuu, mutta haluamme kehittää ja uudistaa toimintaa ja tapoja niin, että motivaatio soittamiseen ja orkesterisoittoon lisääntyisi. Orkesteri näkyisi ja kuuluisi kaupungissamme ja myös sen ulkopuolella. Paraattiorkesteri, rumpuryhmäkoulutus, tanssityöt, ulkomaanmatkat, nuorempien soittajien matkat, vanhempien orkesteri ym.

4.3 Motivaatiokysymykset

Jaoin kyselyn kuuteen eri pääteemaan: taustatietoihin, ohjelmistoon, orkesterissa soittamiseen, orkesterin ryhmähenkeen, orkesterin merkitykseen ja motivoiviin tekijöihin. Kysymyksiä oli yhteensä 49. Kysymyksistä kahdeksan oli avoimia, 29 monivalintoja, joista 11 oli perusteltavia kysymyksiä sekä yksi kysymys, mihin vastattiin numerolla.

Taustatiedot

1. Ikä
2. Sukupuoli
 - a. Mies
 - b. Nainen

- c. Joku muu
3. Instrumentti
- a. Huilu
 - b. Oboe
 - c. Klarinetti
 - d. Saksofoni
 - e. Fagotti
 - f. Käyrätorvi
 - g. Trumpetti
 - h. Pasuuna
 - i. Baritoni
 - j. Tuuba
 - k. Lyömäsoittimet
4. Kotipaikkakunta
5. Viimeksi suoritettu teoria/säveltapailu/mupe
6. Viimeksi suoritettu instrumenttitutkinto
7. Monettako vuotta soitat Kokkolan nuorisosoittokunnassa?
8. Onko sinulla muuta orkesterisoittokokemusta?
- a. Kyllä
 - b. Ei
9. Jos sinulla on muuta orkesterisoittokokemusta, niin missä olet soittanut ja milloin/kuinka kauan?
10. Mitä harrastuksia sinulla on puhallinorkesterin lisäksi?
11. Soitatko muissa kokoonpanoissa?
- a. Kyllä
 - b. Ei
12. Onko sinulla riittävästi aika orkesterille? (vrt. Koulu ja muut harrastukset)
- a. Kyllä
 - b. Ei
13. Mikä sai sinut alun perin liittymään orkesteriin? (voit valita useammankin vaihtoehdon)
- a. Jatkumo D-C-B-A –orkesterit
 - b. Opettajan suosittelu
 - c. Kapellimestarin pyyntö
 - d. Opiskeluiden ohella tapahtuva yhteismusisointi
 - e. Joku muu

14. Jos vastasin joku muu, niin mikä?
15. Oletko omasta halustasi orkesterissa?
- Kyllä
 - Ei
 - Joku muu syy
16. Jos vastasit joku muu syy niin mikä?

Ohjelmisto

17. Paljonko harjoittelet tämän hetkistä orkesterin ohjelmistoa?
- En lainkaan
 - Jonkin verran
 - Paljon
18. Käydäänkö ohjelmistoa läpi soittotunneilla?
- Ei ollenkaan
 - Kyllä, muttei tarpeeksi
 - Kyllä, tarpeeksi
 - Ei, en koe tarvitsevani ohjausta
19. Kuinka mielekkäänä koet ohjelmiston?
- En koe lainkaan mielekkäänä
 - Vähän mielekkäänä
 - Mielekkäänä
 - Erittäin mielekkäänä
20. Kuinka haastavana koet ohjelmiston?
- Liian haastavana
 - Hieman haastavana
 - Sopivan haastavana
 - En lainkaan haastavana
21. Koetko harjoittelevasi tarpeeksi kappaleita?
- Kyllä
 - Ei
22. Haluaisitko muuttaa ohjelmistoa?
- Ei
 - Kyllä
23. Jos vastasit kyllä, niin millaista ohjelmistoa haluaisit soittaa?

Orkesterissa soittaminen

24. Kuinka usein käyt harjoituksissa?

- a. Pyrin käymään jokaisissa harjoituksissa
- b. Joskus
- c. Harvoin

25. Millaisena koet harjoituksen kulun ja ajankäytön? Esimerkiksi käytetäänkö harjoitusaika mielestäsi hyvin, onko harjoituksia liian vähän/liian paljon? Onko stemmaharjoituksia liian vähän/liian paljon?

- a. Toimii hyvin
- b. Toimii kohtalaisesti
- c. Ei toimi

26. Pystytkö vaikuttamaan orkesterin toimintaan?

- a. Ohjelmistotoiveet kyllä/ei
- b. Harjoitusten kulku/ajankäyttö kyllä/ei
- c. Aikataulut kyllä/ei

27. Haluaisitko vaikuttaa orkesterin toimintaan?

- a. Kyllä
- b. Ei

28. Onko sinulla tarpeeksi rohkeutta soittaa omaa stemmaasi?

- a. Kyllä/ei

Pelkäätkö virheitä soitossasi?

- a. Kyllä/ei

29. Perustele edelliset vastauksesi

30. Ymmärrätkö, miten kapellimestari johtaa? Ymmärrätkö, mitä kapellimestari toivoo sinulta?(muusiikkisanasto, tulkinta/fraseeraus, johtamisliikkeet)

- a. Kyllä
- b. Ei

31. Voit halutessasi kertoa tarkemmin.

32. Oletko tyytyväinen soitinryhmän sisäiseen istumajärjestykseen?

- a. Kyllä
- b. Ei

33. Oletko koskaan harkinnut lopettavasi orkesterissa soittamisen?

- a. Kyllä
- b. Ei

34. Perustele

35. Miten kehittäisit orkesterin toimintaa?

36. Koetko, että omassa orkesterin jäsenyydessäsi olisi jotain kehitettävää?

a. Kyllä

b. Ei

37. Perustele

Orkesterin ryhmähenki

38. Oletko soittajiston kanssa tekemisissä harjoitusten ulkopuolella?

a. Kyllä

b. Ei

39. Onko sinulla orkesterissa kavereita?

a. Kyllä

b. Ei

40. Onko harjoitukseen mukava mennä?

a. Kyllä

b. Ei

41. Miksi?

42. Koetko tulevasi orkesterissa huomioiduksi? (kapellimestari, muut soittajat)

a. Kyllä

b. Ei

Orkesterin merkitys

43. Kuinka tärkeänä koet oman roolisi orkesterissa?

a. En koe olevani tärkeä

b. Hieman tärkeänä

c. Tärkeänä

d. Erittäin tärkeänä

44. Miksi?

45. Kuinka tärkeä rooli orkesterilla on elämässäsi?

a. Ei ole yhtään tärkeä

b. Hieman tärkeä

c. Tärkeä

d. Erittäin tärkeä

46. Oletko orkesteristasi ylpeä?

- a. En ole yhtään ylpeä
- b. Hieman ylpeä
- c. Erittäin ylpeä

47. Miksi?

Motivoiko orkesteri?

48. Kuinka tärkeänä motivaatiosi kannalta koet seuraavat asiat? 1= en yhtään tärkeänä 2= hieman tärkeänä 3= en osaa sanoa 4= tärkeänä 5= erittäin tärkeänä

- a. Harjoitukset
- b. Konsertit
- c. Ulkomaanmatkat
- d. Ohjelmisto
- e. Uudet kappaleet
- f. Soittokaverit
- g. Orkesterin ryhmähenki
- h. Kapellimestari
- i. Vierailevat kapellimestarit

49. Vapaa sana

4.4 Kyselyn toteutus

Toteutin kyselyn netissä Webropol-kyselyohjelmalla maaliskuu- ja huhtikuun vaihteessa 2018. Lähetin kysymykset opinnäytetyöohjaajalleni Kirsti Rasehornille ja työelämänojaajalleni Pasi Ojalalle. He saivat kommentoida kysymyksiä ja muokata niitä, mikäli halusivat lisätä tai poistaa jotakin.

Lähetin ensimmäisenä kyselyn yhdelle orkesterilaiselle, jotta saisin varmuuden siitä, että kysely toimii moitteettomasti ja kaikkiin kysymyksiin pystyy vastaamaan. Ennakkokysely onnistui, jonka jälkeen lähetin kyselyn lopulle orkesterille. Kyselyn lähetin huhtikuussa, ja orkesterilaisilla oli kaksi viikkoa aikaa vastata kysymyksiin. Vastausaika oli vastauksien pituudesta riippuen noin 15-20 minuuttia. Vastaaminen tapahtui anonymisti.

Suurin osa vastasi kyselyyn nopeasti jo ensimmäisen viikon aikana. Osalle jouduin lähettämään muistutusviestejä, jonka seurauksena jouduin pitämään kyselyä auki pidempään kuin kaksi viikkoa. Osa orkesterilaisista ei vastannut kyselyyn muistutuksista huolimatta.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Vastausten määrä ja laatu

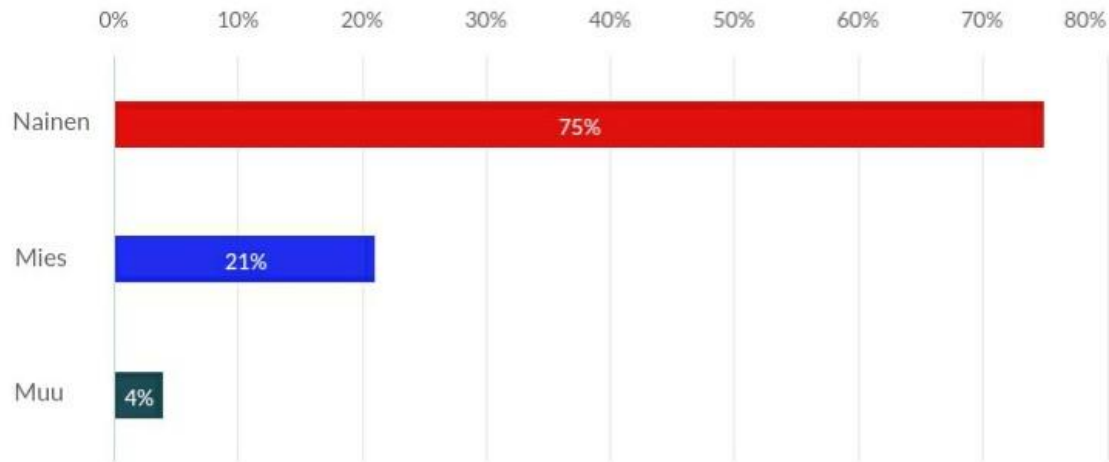
Lähetin kyselyn 31 orkesterilaisille ja vastauksia sain 25 kappaletta. Vastausprosentti oli 81%. Toivoin, että olisin saanut vastauksen kaikilta, mutta pääasia on, että enemmistö vastasi kyselyyni. Yksi vastaajista oli vahingossa lähettänyt tyhjän kyselyn, joten siksi palautettuja kyselyitä on 25.

Lähes kaikki olivat vastanneet jokaiseen valintakysymykseen, mikä on miellyttävä yllätys. Avoimiin kysymyksiin vastauksia oli tullut vaihteleva määrä - taustatietokysymyksiin jokainen oli vastannut, ainoastaan ikä, viimeksi suoritettu teoria/säveltapailu/mupe ja viimeksi suoritettu instrumenttitutkinto kysymyksiin yksi vastaus jäi puuttumaan. Muissa avoimissa kysymyksissä vastaukset olivat joko erittäin laajoja tai niihin oli vastattu vain muutamalla sanalla.

5.2 Taustatiedot

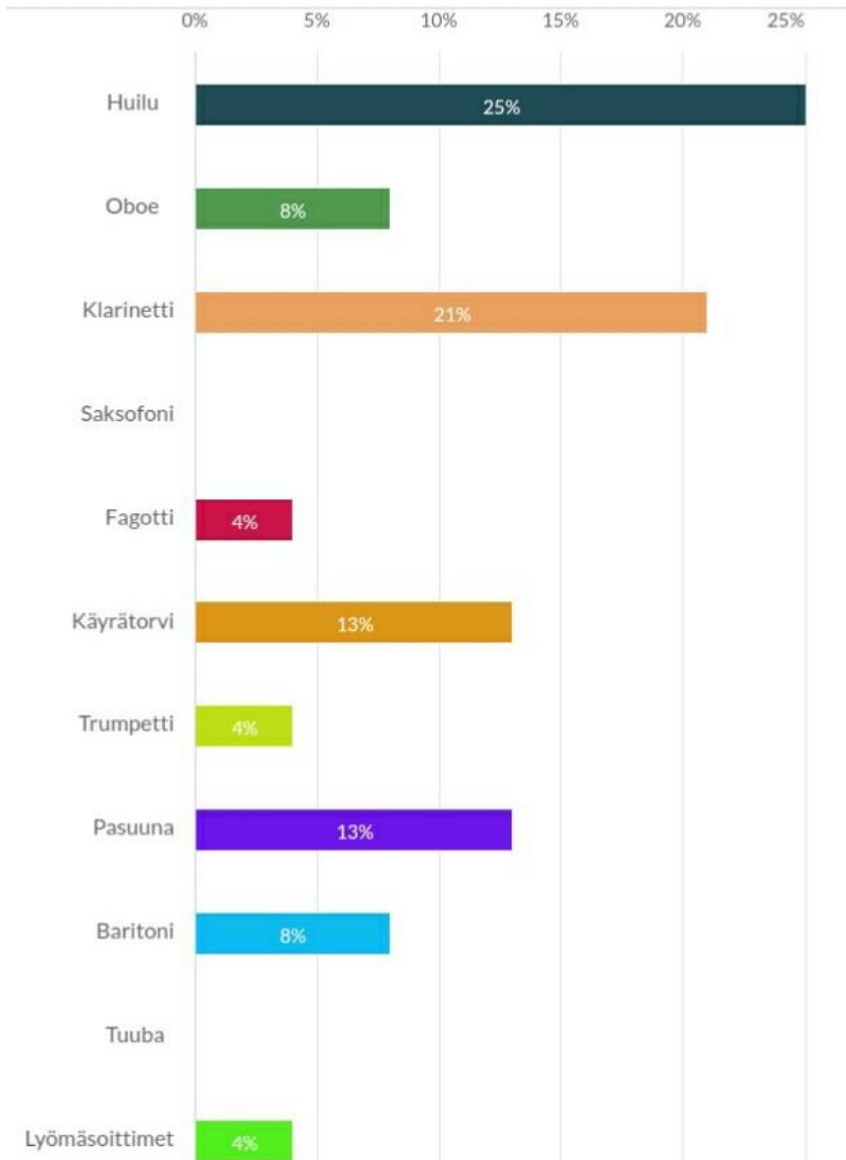
Kysely taustatieto-osiossa selvitettiin orkesterilaisten ikää, sukupuolta, instrumenttia, viimeksi suoritettua teoriaa/säveltapailua/musiikin perustasoa, viimeksi suoritettua instrumenttitutkintoa, orkesterisoittaja yhteismusisointikokemusta sekä muita harrastuksia puhallinorkesterin lisäksi. orkesterisoittokokemusta sekä harrastuksia. Kysymyksen numero 1 mukaan enemmistö orkesterilaisista on 14- tai 18-vuotiaita.

Kysymyksessä numero kaksi kysyin vastaajien sukupuolta (KUVIO 1). Suurin osa vastaajista 75% oli naisia. 21% miehiä ja 4% muuta sukupuolta.

KUVIO 1. Orkesterilaisten sukupuoli.

Kysymyksessä kolme selvitin orkesterilaisten pääinstrumenttia (KUVIO 2). Vastauksien mukaan eniten orkesterissa on huilisteja. Heitä on jopa 25% eli neljäsosa koko orkesterista. Seuraavaksi eniten on klarinetisteja 21%. Pasunisteja ja käyrätorvisteja on 13%. Muut soittimet jakautuvat samanarvoisesti. Tässä kysymyksessä on huomattava se, että saksofonistit ja tuubistit eivät vastanneet kyselyyn.

KUVIO 2. Orkesterilaisten instrumentti.

Suurin osa orkesterilaisista oli vastannut kotikaupungikseen Kokkola, jota kysyin kysymyksessä numero neljä. Kysymys saatettiin ymmärtää väärin, sillä hain kysymyksellä sitä, mistä päin Suomea orkesterilaiset ovat kotoisin. Suurin osa oli siis vastannut ihan oikein, mutta pari oli selkeästi vastannut sen, missä asuu tällä hetkellä. Syynä on Kokkolassa tapahtuva opiskelu.

Kysymys numero viidessä selvitin, mikä on viimeksi suoritettu teoria/säveltäpailu/musiikin perusteet – kurssi. Vastauksista pystyi päätellä, että teoriaosaaminen jakautui 2/3-teoriasta aina ammattikorkeakoulu tasoisiin musiikinteoriaopintoihin. Vastaukset jakoutuivat näin: 2/3-teorian oli suorittanut neljä orkesterilaista, 3/3-teorian kahdeksan, perustaso 3 kaksi, D-teorian yksi soittaja, musiikin tuntemuksen

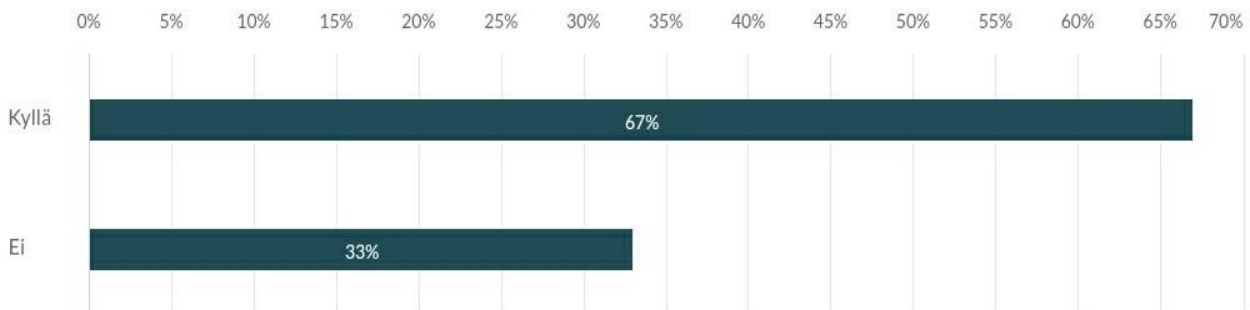
kolme ja amk-teoriat viisi kappaletta. Orkesterin ohjelmistossa tämä olisi hyvä ottaa huomioon, sillä 2/3-teoriassa käsitellään perus tahtiosoitukset sekä 3/8 ja 6/8 -tahtiosoitukset, muttei esimerkiksi 5/4. Kapellimestarin olisi siis hyvä huomioida tämä ja varmistaa, että kaikki ymmärtävät lyöntikaavat.

Kuudes kysymys oli edellisen kysymyksen myötä mielenkiintoinen. Kysyin, että mikä on viimeisin suoritettu instrumenttitutkinto. Tasoero soittajien välillä oli suuri. Neljä orkesterilaista on suorittanut 2/3 instrumenttitutkinnon ja viisi on suorittanut jopa ammattiopintoja. Neljä kappaletta C-tutkintosuorituksia ja yksi B-tutkintosuoritus. Kahdeksan soittajaa on suorittanut 3/3, mikä oli enemmistömäärä. Perustutkinto 3 on suorittanut neljä ja D-tutkinnon kaksi. Kappalevalinnoissa tämä tulisi ottaa huomioon. Orkesterin soittotaso on vastauksien perusteella 3/3-tasoista. Mikäli kappaleet ovat liian vaikeita, nuoremmat eivät hallitse niitä teknisesti. Jos taas kappaleet ovat liian helppoja, ammattiopiskelijat eivät hyödy yhteissoitosta, jota he tarvitsevat ammattiopintojensa suorittamiseen. Omaan tasoonsa liian vaikeat tai liian helpot kappaleet eivät ruoki motivaatiota, vaan päinvastoin. Ohjelmiston tulisi olla sellaista, jossa opiskelija kehittyy. Ihanne olisi, että vaikeustaso olisi hieman korkeammalla kuin oma osaaminen. Kehitystä ja oppimista tapahtuu, kun opittava asia on tarpeeksi haastava. Kehitysideana voisi miettiä orkesterin tasoerojen kaventamista. A-orkesteri voisi olla perustason opiskelijoille, ja ammattiopiskelijoille voisi perustaa oman pienemmän kamarimusiikkikokoonpanon. Tällöin orkesterin ja soittajien osaaminen parantuisi ja motivaatio pysyisi yllä, kun kaikilla olisi oman soittotason kaltainen yhteissoittoyryhmä sekä kappaleet olisivat sen mukaisia.

Seitsemännessä kysymyksessä kysyttiin, kuinka monetta vuotta soitat Kokkolan nuorisosoittokunnassa. Vastaukset asettuivat tasaisesti kahdesta vuodesta jopa yhteentoista vuoteen. Mielestäni on hienoa, että orkesterissa soitetaan ja viihdytään näinkin huima aika. Se tarkoittaa sitä, että orkesterilla on hyvä ryhmähenki ja sieltä on voinut löytää paikkansa. Tärkeää on, että nuori kokee kuuluvansa johonkin porukkaan.

Kahdeksannessa kysymyksessä selvitin muuta orkesterisoittokokeemusta. 16 soittajalla oli kokemusta muistakin orkestereista, kahdeksalla ei (KUVIO 3). Jatkokysymyksessä halusin tietää, että missä orkestereissa he ovat soittaneet. Vastaukset vaihtelivat sinfoniaorkestereista kamariorkestereihin, big-bandeista juniorisinfoniaorkestereihin, musikaaleista oratorio-orkestereihin ja puolustusvoimien varusmiessoittokunnasta puhallinkvintetteihin. Orkesterilaisilla on paljon kokemusta ja erilaisissa kokoonpanoissa soittamisesta on hyötyä. Yhteissoitto on vaativaa, sillä moneen asiaan pitää kiinnittää huomiota. Kapellimestareilla on erilaisia tyylejä johtaa, ohjelmisto voi vaihdella barokista moderniin ja orkesterin taso

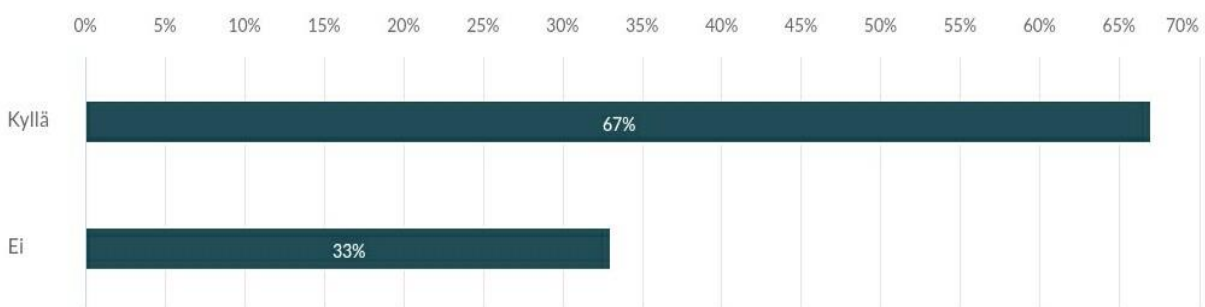
saattaa olla eri kokoonpanoissa hyvinkin laaja. Kamarimusiikki on hyvä harrastus, sillä se kehittää sävelkorvaa, rytmittäjää ja toisten soittajien tulkinnan huomioonottamista täysin uudella tapaa kuin soitto-tunnilla opettajan kanssa soitettaessa.

KUVIO 3. Onko sinulla muuta orkesterisoittokokemusta?

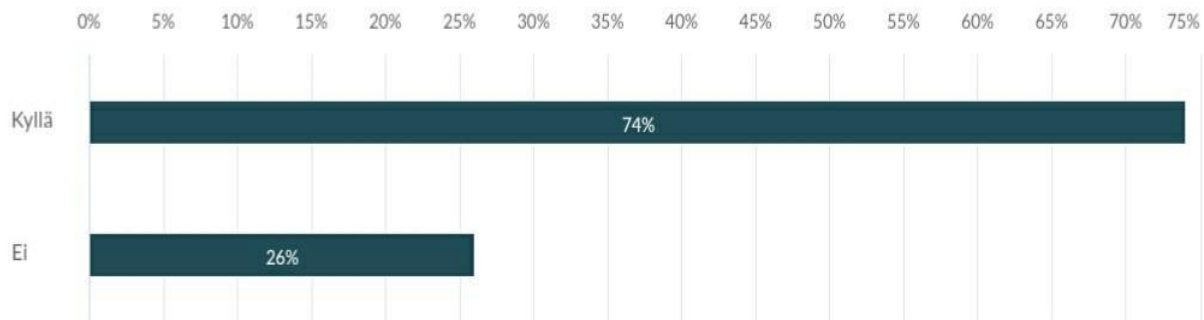
Halusin selvittää, mitä muita harrastuksia soittajilla on musiikin lisäksi. Yhdeksännessä kysymyksessä vastauksia tuli paljon, ja oli mukava huomata, että kaikilla on harrastuksia myös musiikin ulkopuolella. Moni vastasi soittavansa muissa kokoonpanoissa. Muun muassa puhallinkvintetissä, puhallintriossa (huilu, oboe, käyrätorvi), bändissä, Kokkolan trumpettiluokka Biggiz:ssä, sekä laulamalla kamarikuorossa. Vastauksissa mainittiin myös piano-, pasuuna- ja laulutunnit sekä käyrätorven soitto. Harrastuksia oli myös muilta taiteenaloilta. Useampi vastasi piirtävänsä joko vapaa-ajalla tai käyvänsä kuvataidekou-lussa. Liikunta oli orkesterilaisille tärkeä harrastus. Vastauksissa mainittiin lenkkeily, karate, jooga, tanssi, kilpauinti, sulkapallo, kuntosali, ratsastus, jalkapallo ja pyöräily. Muita harrastuksia olivat il-mailu, käsityöt, lukeminen ja partio.

Kymmenennen kysymyksen perusteella 16 kappaletta orkesterilaisia soittaa jossain muussa kokoonpa-nossa nuorisosoittokunnan lisäksi (KUVIO 4). Kahdeksan kappaletta vastasi, ettei soita muissa kokoon-panoissa.

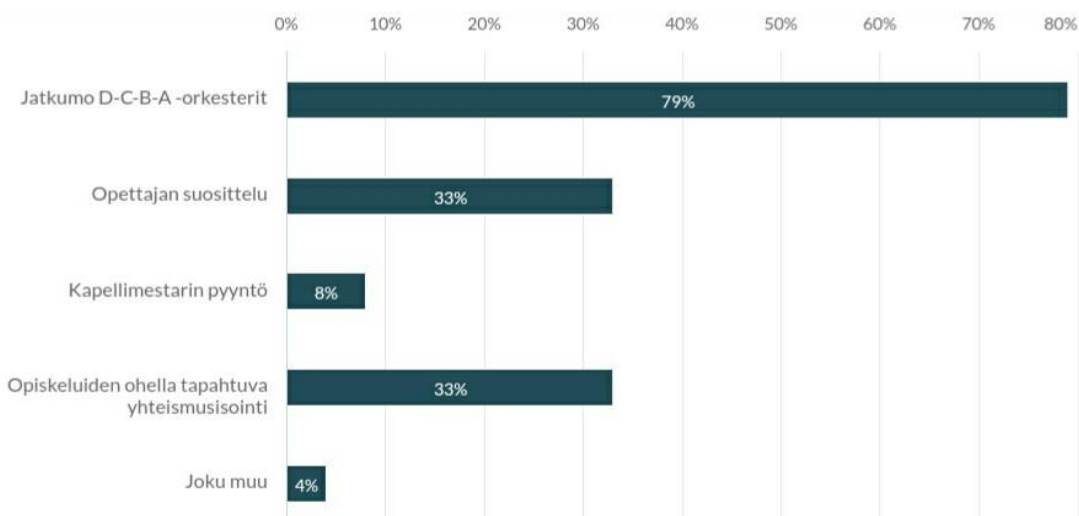
KUVIO 4. Soitatko muissa kokoonpanoissa?

Yhdennessätoista kysymyksessä halusin selvittää, onko orkesterilaisilla riittävästi aikaa orkesterille koulun ja muiden harrastuksien ohella. 17 vastasi, että aikaa on riittävästi ja kuuden soittajan mielestä aikaa ei ole tarpeeksi. (KUVIO 5)

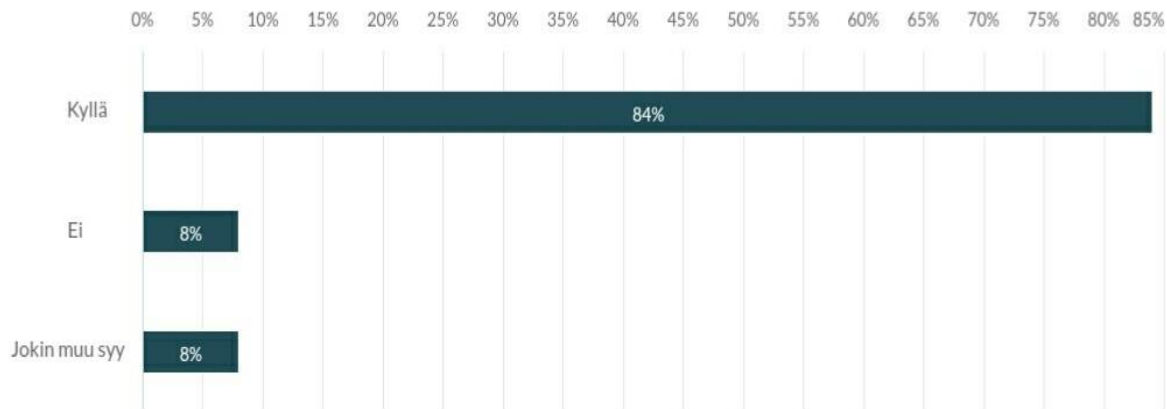
KUVIO 5. Onko sinulla riittävästi aikaa orkesterille? (vrt. koulu ja muut harrastukset)

Kysymyksessä numero kaksitoista kysyin, että mikä sai alun perin liittymään orkesteriin (KUVIO 6). Vastauksia saattoi valita useamman kuin yhden. Vastauksia tuli yhteensä 38. Jatkumo D-C-B-A –orkesteri vaihtoehdolle vastauksia tuli 19 kappaletta, opettajan suosittelusta orkesteriin oli liittynyt kahdeksan soittajaa, kapellimestarin pyynnöstä kaksi, kahdeksan soittajaa tuli orkesteriin mukaan opintojen ohella käytävän yhteismusisoinnin vuoksi ja yhdellä oli jokin muu syy. Jatkokysymyksessä pyysin perusteluja, mikäli vastasi jokin muu syy –kohtaan. Vastauksena oli ansatsin ylläpito pääaineen vaihtamisen jälkeen, jonka vuoksi orkesterissa tulee soitettua viikottain, eikä taito pääse siten ruostumaan.

KUVIO 6. Mikä sai sinut alun perin liittymään orkesteriin? (voit valita useammankin vaihtoehdon)

14. kysymys oli tärkeä, sillä siinä kysyttiin, onko omasta halustaan soittamassa orkesterissa (KUVIO 7). Motivaation kannalta tämä on erittäin huomattava tieto, sillä mikäli pakonomaisesti tekee mitä tahansa tehtävää, se ei tuota mielihyvää ja muuttuu suorittamiseksi. Vastausmäärä kyllä-vaihtoehdolle oli miellyttävä, sillä jopa 20 kappaletta on omasta tahdostaan orkesterissa. Vain kaksi vastasi ei-vaihtoehdon ja kaksi jokin muu syy -vaihtoehdon.

KUVIO 7. Oletko omasta halustasi orkesterissa?

Tätäkin kysymystä seurasi jatkokysymys, missä pyysin perusteluja viimeiselle vaihtoehdolle. Vastaukset eivät kuitenkaan olleet negatiivisia vaan pientä epäilyä siitä, onko siellä edes pakko olla, mutta vastaaja kuitenkin mielellään siellä soittaa. Toinen vastaaja oli pyydetty mukaan täydentämään kokoonpanoa. Hän vastasi kuitenkin olevansa siellä myös omasta tahdostaan, sillä on aina tykännyt soittaa kyseisessä orkesterissa.

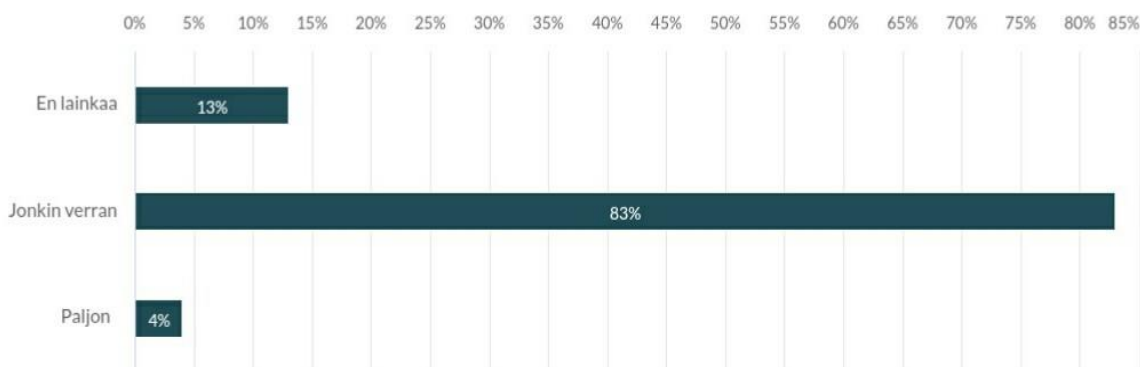
5.3 Ohjelmisto

Ohjelmisto-osiossa kysymykset olivat seuraavia: paljonko harjoittelet tämän hetkistä orkesterin ohjelmistoa, käydäänkö ohjelmistoa läpi soittotunneilla, kuinka mielekkäänä koet ohjelmiston, kuinka haastavana koet ohjelmiston, koetko harjoittelevasi tarpeeksi kappaleita, haluaisitko muuttaa orkesterin ohjelmistoa ja jos vastasit kyllä, niin millaista ohjelmistoa haluaisit soittaa.

Ohjelmiston mielekkyydellä on painoarvoa kamarimusiikissa sekä yleisesti koko soittoharrastuksessa. Mikäli soitettava materiaali on tylsää, liiaksi oman soittotason ylittävää tai muuten mielenkiinnostonta, motivaatio soittamiseen ja yhteismusisointiin saattaa laantua. Esitin kysymyksiä ohjelmiston mielekkyy-

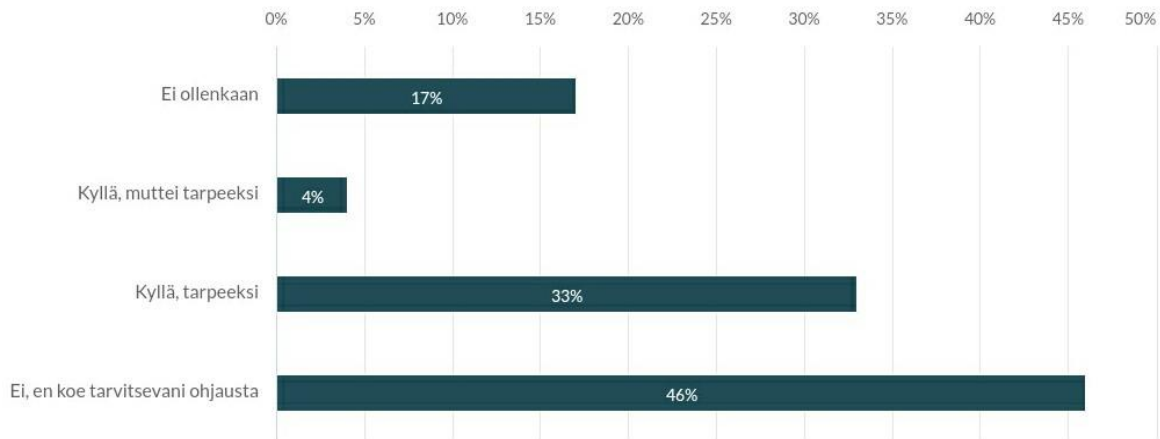
destä ja siitä, millaista ohjelmistoa he haluaisivat soittaa, koska vaikuttaminen on tärkeä osa ryhmähenkä ja kuulluksi tulemisen tunnetta. Mikäli jatkossa koko orkesteri, tai edes äänenjohtajat saisivat vaikuttaa ohjelmiston aikakauteen, tyyliin ja vaikeustasoon, voisi motivaatio pysyä korkealla pidempään ja harjoittelu lisääntyisi.

Ohjelmisto-osion ensimmäisessä kysymyksessä kysyin suoraan, kuinka paljon harjoittelet tämän hetkistä orkesterin ohjelmistoa (KUVIO 8). Yksi vastasi harjoittelevansa paljon, 20 jonkin verran ja kolme, ettei lainkaan. Olen tyytyväinen, että vain kolme vastasi viimeisen vaihtoehdon. Ymmärrettävää on, että koulun, harrastuksien ja oman pääinstrumentin ohjelmiston ohella orkesterimusiikki jää vähäiseksi, ja siksi vain yksi vastasi harjoittelevansa paljon. Lieneekö toisena syynä se, että orkesterin ohjelmisto on liian vaikeaa tasoeroihin nähden, sillä suurin osa orkesterilaisista oli suorittanut perustaso 2 tai 3. Esimerkiksi viime vuoden ohjelmistosta osa oli jopa ammattiopiskelijoille vaikeita.

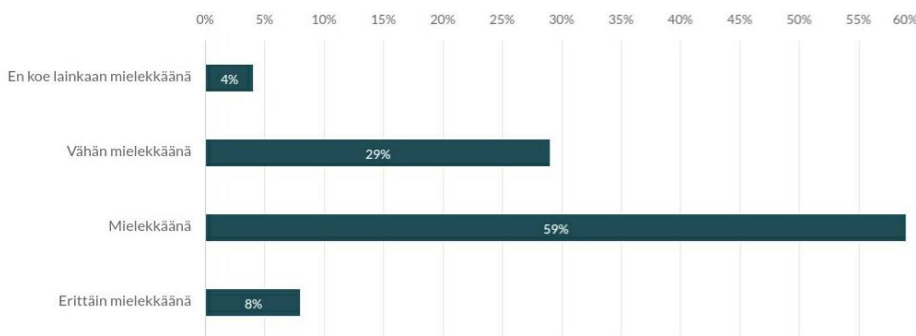
KUVIO 8. Kuinka paljon harjoittelet tämän hetkistä orkesterin ohjelmistoa?

Seuraavassa kysymyksessä halusin tietää, että käydäänkö ohjelmistoa läpi soittotunneilla (KUVIO 9). Mielestäni opettajan vastuulla on orkesterikappaleiden läpikäynti, ohjeistus ja vaikeuksia tuottavien paikkojen opettaminen, mikäli oppilas haluaa ja soittotaso sitä vaatii. Neljä kappaletta orkesterilaisista vastasi, ettei soittotunneilla käydä läpi ohjelmistoa ollenkaan. Yksi oli sitä mieltä, että kappaleita läpikäydään, muttei tarpeeksi. Kahdeksan vastasi, kyllä, tarpeeksi ja enemmistö, yksitoista soittajaa koki, ettei tarvitse ohjausta. Näiden soittajien kohdalla, jotka eivät koe tarvitsevansa ohjausta voidaan päätellä, että heidän soittotasonsa on ohjelmiston yläpuolella tai he ovat jo ammattiopiskelijoita, joille ohjelmisto ei tuota ylitsepääsemättömiä vaikeuksia.

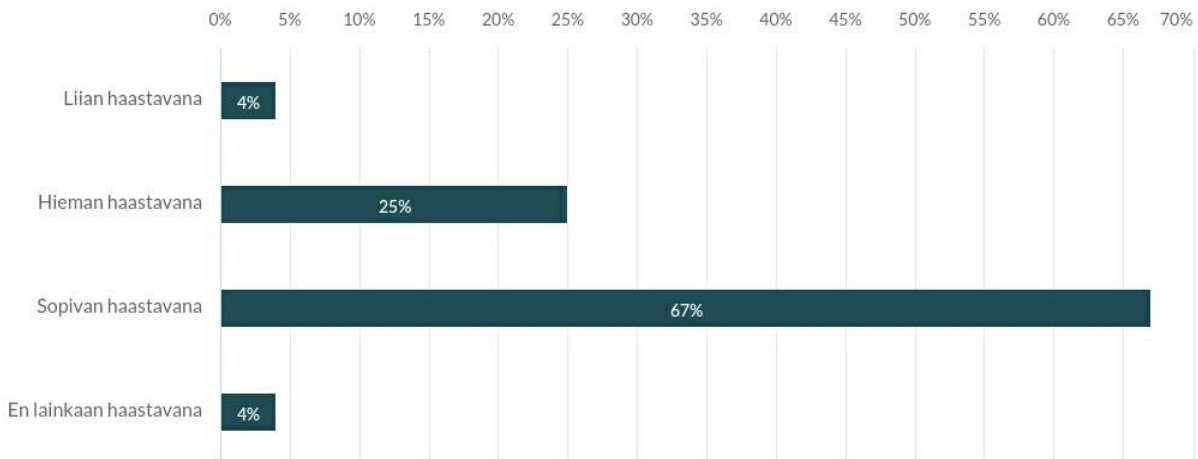
KUVIO 9. Käydäänkö ohjelmistoa läpi soittotunneilla?

Kolmannessa kysymyksessä oli mukavaa huomata, että enemmistö piti orkesterin kappaleita mielekkäänä (KUVIO 10). 14 vastaajaa kokee ohjelmiston mukavaksi, seitsemän soittajan mielestä kappaleet ovat vähän mielekkäitä, kahden mielestä erittäin mielekkäitä ja vain yksi kokee, ettei kappaleet miellytä ollenkaan. Suurin osa on siis sitä mieltä, että kappalevalinnoissa on onnistuttu ja niitä on mukava harjoitella yksin ja yhdessä sekä esittää konserteissa.

KUVIO 10. Kuinka mielekkäänä koet ohjelmiston?

Kysymyksessä numero neljä kysyttiin, ohjelmiston haastavuudesta (KUVIO 11). Tässäkin kysymyksessä tulokset ovat pääosin positiivisia, sillä enemmistön mielestä kappaleet ovat sopivan haastavia. Näin oli vastannut 16 orkesterilaista. Kuuden mielestä kappaleet ovat hieman haastavia. Molempiin vastausvaihtoehtoihin "liian haastavia" ja "ei lainkaan haastavia" oli vastannut vain yksi henkilö. Näissä tilanteissa olisi tärkeä selvittää joko suoraan orkesterilaisilta tai opettajilta, onko tämän hetkinen ohjelmisto kaikille sopiva vai liian haastava.

KUVIO 11. Kuinka haastavana koet ohjelmiston?

Viides kysymys on tärkeä koko motivaation kannalta, sillä siinä kysyttiin, koetko harjoittelevasi tarpeeksi kappaleita. Vastaukset jakoutuivat tasan 50% orkesterilaisten kesken. Kaksitoista oli vastannut kyllä ja kaksitoista ei. Olennaista on, että orkesterilainen itse tiedostaa oman harjoittelunsa määrän ja osaa peilata sitä omaan tasoonsa sekä orkesterin ja kapellimestarin vaatimuksiin. Mikäli soittaja kokee harjoitusmääränsä olevan liian vähäistä, sen määrän lisäämiseen pystyy vaikuttamaan vain henkilö itse. Aikatauluttaminen ja harjoituksen priorisointi on äärimmäisen tärkeää, jotta oppimista tapahtuisi sekä soittamisinnon saisi säilytettyä.

Kuudennessa kysymyksessä kysyin mielipidettä orkesterin ohjelmiston muuttamiseen. Edelleen jopa 16 orkesterilaista on tyytyväisiä ohjelmistoon, eikä koe tarvetta muuttamiselle. Kahdeksan soittajaa kuitenkin haluaisi muuttaa ohjelmistoa. Seuraavana halusinkin selvittää, että millaista ohjelmistoa he haluaisivat soittaa, mikäli vastasivat edelliseen kysymykseen kyllä. Vastauksista ilmeni seuraavia asioita: sinfoniaorkesterikappaleista sovituksia puhallinorkesterille, tunnettuja kappaleita, sooloteoksia ja laulusolistikappaleita. Eri aikakausille sijoittuvat ohjelmistotoiveet olivat monien mielessä. Modernia musiikkia haluttaisiin vähentää ja tilalle toivottiin vanhempaa musiikkia. Vastauksista ei voinut päätellä, kuinka vanhaa musiikkia haluttaisiin soittaa. Lisäksi mainittiin täysin klassisesta musiikista vaihtelevimpiin pop/jazz -kappaleisiin.

Pari orkesterilaista oli vastannut laajemmin tähän kysymykseen, jotka olivat tärkeitä huomioita. Tässä niistä suorat lainaukset.

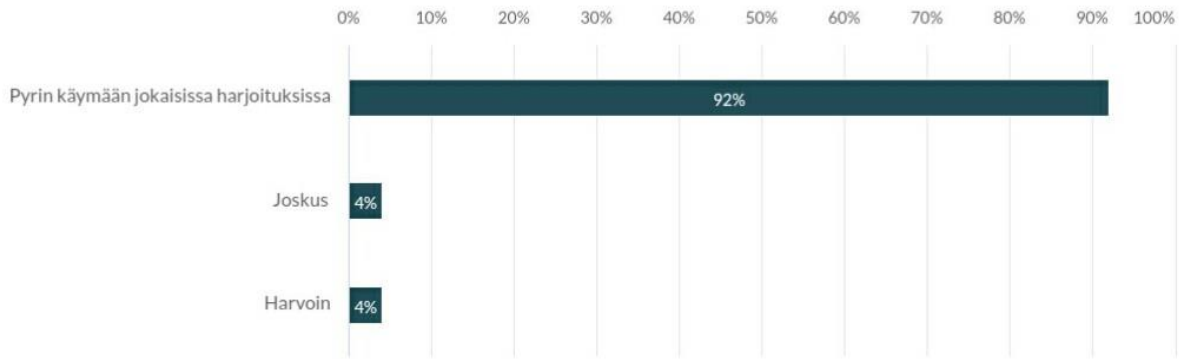
- "Koko orkesterin kannalta uutta ohjelmistoa tulee mielestäni liikaa kerralla. Ohjelmisto on myös kauttaaltaan hieman liian haastavaa kokonaisuudessaan, joten teoksia on vaikea saada aikataulussa kuntoon. Iso kasa liian vaikeita kappaleita vaikuttaa soittajien motivaatioon."
- "Sellaista, jota orkesteri pystyisi soittamaan oikeasti hyvin."
- "Orkesterin soittajien taso on laskenut. Orkesterin taseisia kappaleita pitäisi olla enemmän sekä tunnettuja kappaleita on aina mieluinen soittaa."

Yllä olevista vastauksista pystyy päättämään, että kappaleiden haastavuus on iso ongelma, mikä syö motivaatiota. Kappaleiden tason laskemisella voitaisiin vaikuttaa lopputulokseen miellyttävällä tavalla.

5.4 Orkesterissa soittaminen

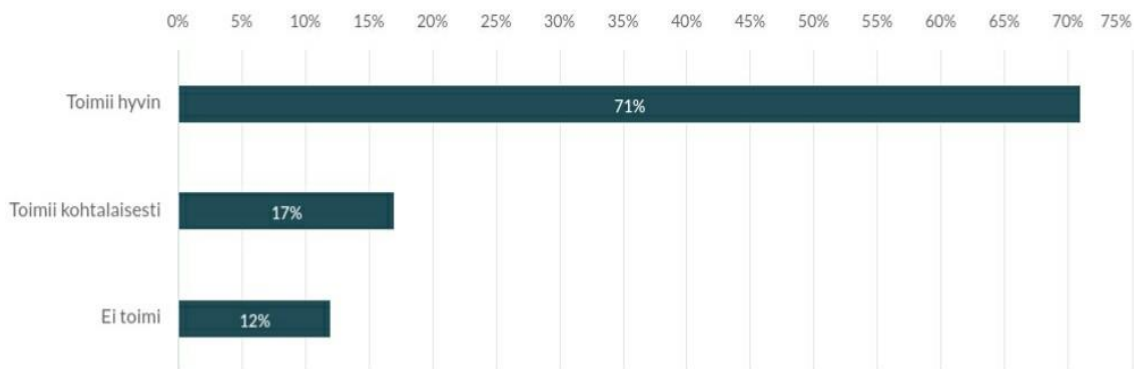
Seuraavassa kyselyn osiossa käsiteltiin orkesterissa soittamista. Laadin seuraavat yhteissoittoa koskevat kysymykset: kuinka usein käyt harjoituksissa; millaisena koet harjoitusten ajankäytön, esimerkiksi käytetäänkö harjoitusaika mielestäsi hyvin, onko harjoituksia liian vähän/liian paljon, onko stemmaharjoituksia liian vähän/liian paljon; pystytkö vaikuttamaan orkesterin toimintaan; haluaisitko vaikuttaa orkesterin toimintaan; onko sinulla tarpeeksi rohkeutta soittaa omaa stemmaasi, pelkäätkö virheitä soitossasi; perustele edelliset vastauksesi; ymmärrätkö, miten kapellimestari johtaa, ymmärrätkö, mitä kapellimestari toivoo sinulta (musiikkisanasto, tulkinta/fraseeraus, johtamisliikkeet); voit halutessasi kertoa tarkemmin; oletko tyytyväinen soitinryhmän sisäiseen istumajärjestykseen; oletko koskaan harkinnut lopettavasi orkesterissa soittamisen; perustele; miten kehittäisit orkesterin toimintaa; koetko, että omassa orkesterin jäsenyydessäsi olisi kehitettävää; perustele.

Ensimmäisessä orkesterissa soittaminen –kysymyksessä kysyin, kuinka usein käyt harjoituksissa (KUVIO 12). Oli mieleistä lukea tuloksista, että jopa 22 soittajaa pyrkii käymään jokaisissa harjoituksissa. Yksi käy joskus ja yksi käy harvoin. Jokaisen läsnäolo lopputuloksen kannalta on tärkeää ja olisi mahdollista, jos vuoden päästä jokainen pyrkisi käymään jokaisissa harjoituksissa. Tietysti aikataulujen päällekkäisyys voi nuorilla vaikuttaa vähäiseen mahdollisuuteen käydä orkesterissa.

KUVIO 12. Kuinka usein käyt harjoituksissa?

Toisen kysymyksen kohdalla 17 soittajaa totesi aikataulun ja harjoitusten kulun toimivan hyvin (KUVIO 13). Neljä oli sitä mieltä, että harjoitukset toimivat kohtalaisesti ja kolme koki, etteivät ne toimi ollenkaan.

KUVIO 13. Millaisena koet harjoituksen kulun ja ajankäytön? Esimerkiksi käytetäänkö harjoitusaika mielestäsi hyvin, onko harjoituksia liian vähän/liian paljon? Onko stemmaharjoituksia liian vähän/liian paljon?

Kolmannessa kysymyksessä tiedustelin vaikutusmahdollisuuksista orkesterin toimintaan. Jaoin kysymyksen kolmeen sarakkeeseen: ohjelmistotoiveet, harjoitusten kulku/ajankäyttö ja aikataulut. Aikatauluihin orkesterilaiset olivat yksimielisiä: kaikki vastasivat, etteivät pysty vaikuttamaan niihin. Harjoitusten kulku ja ajankäyttö -osioon kyllä-vastauksia tuli kuusi kappaletta ja ei-vastauksia 18 kappaletta. Suurin osa orkesterilaisista ei pysty vaikuttamaan ohjelmistotoiveisiin. 19 vastasi ei ja viisi vastasi kyllä. Seuraavan kysymyksen perusteella kahdeksan haluaisi rakentavasti vaikuttaa orkesterin toimintaan, enemmistö, 15 soittajaa ei haluaisi.

Viides ja kuudes kysymys on merkittävä, sillä siinä halusin tietää rohkeudesta soittaa omaa stemmaa ja ilmeneekö virheitten pelkoa soittajien kesken. Hyvän yhteissoinnin kannalta on kullannarvoista, että jokainen orkesterilainen tuo oman soitettavan harmoniansa selkeästi esiin. Harjoitteluvaiheessa ei ole väliä, tuleeko virheitä, vääriä ääniä tai rytmejä vaan tärkeintä on se, että pelottomasti soitetaan yhdessä. Jotta kaikki uskaltaisivat soittaa urheasti, kapellimestari, äänenjohtajat ja koko pultti ovat korvaamattoman tärkeitä esimerkkejä, mikäli pelokkuutta ja hermostuneisuutta omaa stemmaa kohtaan ilmenee. Heidän tuellaan on merkityksellinen tehtävä. Kysymykseen "onko sinulla tarpeeksi rohkeutta soittaa omaa stemmaasi", kyllä vastauksia oli mahtavat 23 kappaletta. Ainoastaan yksi vastasi ei. Seuraavassa kysymyksessä "pelkäätkö virheitä soitossasi", vastaukset kuitenkin olivat vaihtelevimpia. Yksitoista pelkää virheitä, ja 13 soittaa pelottomasti. Jokaisen orkesterin jäsenen onkin hyvä painottaa stemmakavereilleen, että virheet kuuluvat asiaan. Niitä tekevät ammattilaisetkin. Mikäli pilkkaamista ja naurunalaiseksi joutumista orkesterissa tapahtuu, siihen on puututtava. Itse en onneksi ole meidän orkesterissa tällaiseen törmännyt.

Jatkokysymyksessä pyysin orkesterilaisia perustelemaan edellisiä vastauksiaan. Lähes jokainen oli vastannut, osa laajemmin, osa muutamalla sanalla. Perusteista kävi ilmi, että virheiden tekeminen hermostuttaa. Eniten arkuutta esiintyy harjoituksissa, jos jokin kohta omassa stemmassa ei suju. Sellaiset kappaleet, missä oma soitto kuuluu, herättävät pelkoa ja mietteitä, mitä toiset ajattelevat. Yksi ajatteli väärin soittamisen vaikuttavan koko orkesteriin. Rohkeutta soittamiseen tulee, kun on varma omasta stemmastaan. Oman pultin yhteishengen parantuminen ja stemmaharjoitukset ovat vaikuttaneet asiaan. Eräässä perustelussa huomionarvoista on kotiharjoittelun tärkeys. Kun kappaleet harjoitellaan kotona kuntoon, voidaan yhteisissä orkesteriharjoituksissa kiinnittää intonaatioasioihin enemmän huomiota. Vastauksista nousi esiin kuitenkin ymmärrys siitä, että virheitä käy jokaiselle ja niistä voi vain oppia. Eräs olikin vastannut hienosti:

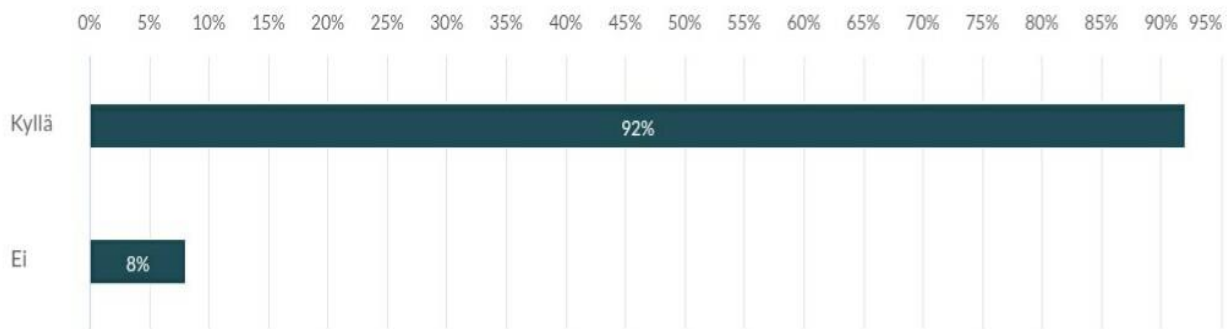
- "Virheitä sattuu kaikille ja niitä ei pitäisi pelätä. Ei niitä kukaan kuitenkaan muista enää kohta. Pliisuilu ei tuota tuloksia!"

Toinenkin soittaja oli huolissaan kotiharjoittelun vähäisestä määrästä, sillä siten orkesterissa aikaa kuluu liikaa virheiden korjaamiseen ja harjoitusten teho on puutteellista. Tässä orkesterilaiset ovat täysin oikeassa, sillä kotiharjoittelu on ylivoimaisesti isoin oppimisen keino. Orkesteriharjoituksiin olisikin tultava harjoitteleena, jotta aikaa ei kulu liikaa valmistelemattomien osien hiomiseen. Täten myös arkuutta ja itseluottamuksen puutetta saadaan pikkuhiljaa poistettua.

Kahdeksannessa kysymyksessä halusin saada varmuuden, että kaikki ymmärtävät miten kapellimestari johtaa ja mitä hän haluaa soittajilta. Näitä asioita ovat musiikkisanasto, tulkinta ja fraseeraus sekä johtamisliikkeet. Kaikki vastaajat olivat valinneet kyllä-vaihtoehdon. Halutessaan, sai kertoa tarkemmin. Ongelmaksi nousi vierailevien kapellimestareiden johtamistyyli, sillä jokaisella se on omaleimainen, mutta joskus soittajille vaikeasti luettava. Kapellimestari sai positiivista palautetta ohjeiden ja neuvojen antamisesta, jos jokin ei soitossa suju.

- "Toivoisin, että kapellimestari toivoisi enemmän", kuului toinen palaute.

Kysymyksessä numero kymmenen kysyin mielipidettä soitinryhmän sisäiseen istumajärjestykseen (KUVIO 14).

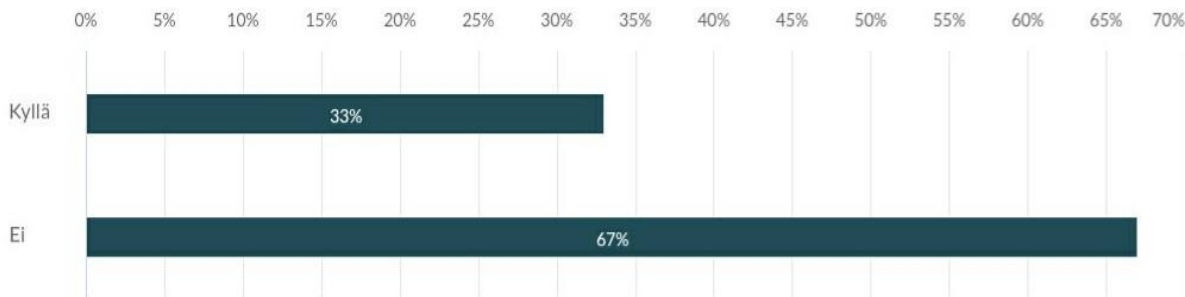

KUVIO 14. Oletko tyytyväinen soitinryhmän sisäiseen istumajärjestykseen?

22 oli tyytyväisiä ja kaksi toivoisivat siihen parannusta. Yksi orkesterilainen oli perustellut valintaansa ja antoi erittäin hyödyllisen kehitysidean:

- "On perinteistä, että ykkösstemmaa soittavat pisimmillä opinnoissaan olevat. Tällöin alimmat stemmat jäävät kokemattomampien soitettavaksi ja niitä voi olla jännittävä soittaa, kun ei ole varmuutta. Olisi ehkä toimivaa, että "kokeneemmat" jakautuisivat stemmoihin, niin että joka stemma toimii. Tällöin vaikeisiin stemmoihin tutustuminen alkaisi aikaisemmin, kun heikompi pääsisi soittamaan ykkösstemmaa yhdessä kokeneen kanssa ja kotona harjoitteluun tulisi boostia. Mahdollisesti näin voisi toimia, vaikka vain parilla ensimmäisellä treenillä, en tiedä, pohdintaani."

Yhdennessätoista kysymyksessä tarkastelin soittajien ajatuksia orkesteriharrastuksen lopettamisesta (KUVIO 15). Kahdeksan oli joskus harkinnut lopettavansa yhteissoiton, 16 ei ole koskaan harkinnut luopumista orkesterista.

KUVIO 15. Oletko koskaan harkinnut lopettavasi orkesterissa soittamisen?

Jatkokysymyksessä pyysin perusteluja. Ajankäytölliset ongelmat nousivat suurimpana ilmiönä vastauksista. Ylimääräistä aikaa oli hankala löytää töiden, koulun ja ammattiopintojen kanssa. Muut mainitsemattomat kiireet ovat myös aiheuttaneet lopettamisajatuksia. Muita syitä olivat kiinnostuksen puute ja ailahtelu, mietteet omasta kehittymisestä soittajana ja ettei orkesteritoiminta ole tällä hetkellä kovin sujuvaa. Kuitenkin, lähes jokainen haluaa edelleen jatkaa orkesterissa soittamista.

Orkesterisoiton ilot ja hyödyt loistivat soittajien kommentoissa. Heidän mielestään orkesteri on kivaa, opettavaista ja tärkeää, jotta oppii soittamaan muiden kanssa. Tässä muutama suora lainaus nuorten kirjoituksista:

- "Orkesterissa soittaminen on parasta soittamista, sillä musiikkia tehdään yhdessä muiden kanssa."
- "Mitä soittoon tulee, orkesteri on aina ollut se mistä oon vähiten halunnut luopua! - - Tykkään kuitenkin soittaa orkesterissa, oon tehnyt sitä jo kauan ja harkat tuo tuttua rytmiä viikkoon. Oon kans ylpeä harrastuksestani ja tää orkesteri tuntuu omalta."
- "Olen aina ollut sitä mieltä, että vaikka soittotunneilla ei aina voi olla motivaatio katossa, on orkesteri vähän niin kuin soittajan karkkipäivä. Pientä hauskuutta ja erilaisuutta viikkoon."

Seuraavana kysyin orkesterin kehittämisideoita. Soittajien mielipiteet orkesterin toiminnasta ovat olennaisia, jotta orkesterin käytäntöjä ja tottumuksia voidaan edistää. Lisäksi, soittajille on hyvä antaa vastuuta ja sananvapautta. Vastaukset jakautuivat **ajankäytön parantamiseen, stemmaharjoitusten pitämiseen, ohjelmiston määrään ja vaikeustasoon, soittotunneilla ja kotona kappaleiden läpikäyntiin, tunteiden välittämiseen musiikin avulla, intonaation etsimiseen sekä orkesterilaisten vaikutusmahdollisuuksiin ja vastuuseen.**

Orkesterilaiset toivoivat enemmän harjoituksia, jottei tulisi kiirettä saada ohjelmistoa kuntoon, ennen konserttia. Toiveissa oli myös teoksiin ja niiden haastaviin paikkoihin huoleellisempi syventyminen. Erään mielestä harjoituksissa on liikaa kappaleiden läpisoittoa "kyllä ne siitä paranee" -meiningillä.

- "Ohjelmiston läpisoittaminen ei kehitä orkesteria", totesi yksi soittaja.

Lisäksi harjoituksissa virittämiseen käytettävä aika on liiallinen.

- "Tämän tasoisessa orkesterissa jokaisen tulisi virittää ennen harjoituksia itse ja harjoituksen alkaessa pitäisi tehdä yhteisviritys – ajan säästämiseksi ja myös harjoituksen vuoksi", lausui eräs. Stemmaharjoitusten määrä huolestutti selvästi orkesterilaisia. Tuttiharjoituksia on heidän mielestään liian vähän ohjelmiston vaativuuteen nähden. Eräs soittaja pohti, että harjoituttaminen tuttiharjoituksissa on välillä puutteellista senkin takia, että stemmoja ei ole harjoiteltu kuntoon tai ne ovat liian vaikeita. Kehittämisehdotuksena esiin nousi ajatukset soitinryhmittäin tapahtuvista stemmaharjoituksista. Pohdintaa oli myös opettajien mukana olosta puiden ja vaskien stemmaharjoituksissa.

- "Olen huomannut, että tietyissä soitinryhmissä vain osa soittaa stemmoja, varsinkin vaikeita kohtia. Lieneekö niiden vaikeuden takia vai jonkin muun."

Stemmojen harjoitteluun voi vaikuttaa myös liian vaativa ja laaja ohjelmisto. Orkesterilaiset pohtivatkin ohjelmiston määrää ja se osoittautui liian laajaksi. Toiveissa oli ohjelmiston pienentäminen ja vaikeustason laskeminen. Ohjelmiston tulisi rakentua soittajien tason mukaan. Jos valitaan vaikeita teoksia, niitä olisi hyvä olla vähemmän kerrallaan. Lisäksi eräs pohti soittajien välisen tasoeron kaventamista:

- "Se edistäisi orkesterin yhteissoittoa sekä harjoitusten sujuvuutta".

Kuten aikaisemmin mainitsin, kotona tapahtuva harjoittelu on suurinta oppimista. Ainoastaan soittotunneilla ja orkesterissa soittaminen ei riitä, vaan suurin työ on tehtävä kotona. Yhteissoiton määrästä kuluu liikaa aikaa, jos valmistelemattomia oppilaita pitää harjoituksissa harjoituttaa. Orkesterilaiset ovat myös tästä asiasta samaa mieltä.

- "Toivoisin, että muut tutustuisivat ohjelmistoon soittotunneilla paljon enemmän. On todella turhauttavaa tulla harjoituksiin, kun jotkut eivät ole stemmojaan treenanneet. Ohjelmistomme on hankala, joten siihen voi nuorimmilla olla vaikeaa tarttua kotona. Opettajan ohjausta tähän vaa-dittaisiin", kommentoi osuvasti eräs soittaja.
- "Sektiot harjoittelisivat yhdessä paremmin stemmansa", huomautti toinen.
- "Kaikki harjoittelisivat stemmansa paremmin ja hyvä yhteissointi motivoisi varmasti kaikkia soittajia lisää", mainitsi eräs.

Orkesterilaiset pohtivat, miten musiikkia voi ilmaista paremmin. Pari soittajaa pyysikin panostusta tunteiden välittämiseen musiikin kautta ja toiveita yhtenäisyydestä ja fiiliksen löytämisestä.

- "- - Ambrose¹ sai meidät syttymään. Sen takia uskon, että olisi tärkeää, jos meitä pystyttäisiin johtamaan yhtä inspiroivasti ja aktiivisesti kuin silloin. Meissä on hyvin paljon potentiaalia, mutta meidät pitää vaan saada tunnetasollakin mukaan, jotta se näkyisi koko komeudessaan."

Intonaatio, millä tarkoitetaan sävelpuhtautta ja kaikkien soittimien yhtenäistä balanssia, oli soittajien mielessä.

- "Ajankäyttö harjoituksissa tulisi tähdätä yhtenäiseen intonaation etsimiseen enemmän. Olisi hyvä keskittyä tiettyyn kappaleeseen ajankäytöllisesti niin, että musiikilliset elementit sekä intonaation saisi kohdalleen."

Intonaatio on tärkeä rakenneosana koko orkesterissa, jotta teokset kuulostavat puhtailta ja laadukkailta. "Puhaltajien puhtaus on yksi länsimaisen sinfoniaorkesterin soinnin keskeisimmistä haasteista. - - puhaltajien tulee hallita myös puhallinensemblen harmonian hallinta; se tarvitsee onnistuakseen ryhmän jäsenten tietoisuutta omasta osuudestaan harmoniassa. Usein tämäkin saattaa onnistua vaiston varassa; orkesterikirjallisuudessa on kuitenkin lukemattomia ongelmapaikkoja, jotka ilman tietoa yleensä epäonnistuvat. Näitä ovat mm. terssisukuisten sointujen yhdistelmät (so. Soinnut, joissa pohjasävelet ovat terssin päässä toisistaan). - -Tärkeä puoli muusikon yhteissoiton koulutuksessa onkin sointutajun kehittäminen, asia jonka olisi tärkeää sisältyä myös soitonopetukseen." (UniArts, 2017)

Soittajat pyysivät vaikutusmahdollisuuksia ja vastuuta itselleen, mikä oli positiivinen yllätys. Ajatuksia orkesterilaisten työllistämistä:

- "Mielestäni esimerkiksi orkesterilaisia voisi työllistää enemmän konserttien narikassa, eikä aina vain soittajien vanhemmat olisi siellä."
- "Orkesteria ja orkesterin esiintymisiä voisi mainostaa enemmän soittajien toimesta."

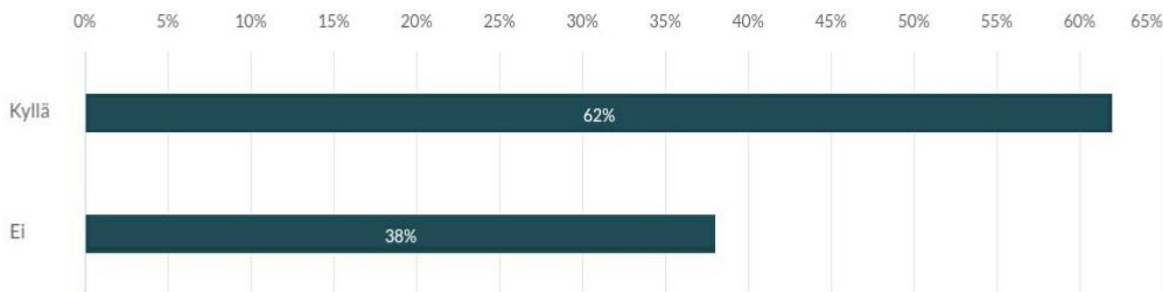
Ajatuksia orkesterilaisten vastuun lisäämisestä ja vaikutusmahdollisuuksista:

- "Soittajan sitoutettaisiin paremmin käymään harjoituksissa ja harjoittelemaan stemmat. Silloin voitaisiin oikeasti esittää vaativampaa ohjelmistoa laadukkaasti."
- "Orkesterin jäsenet voisivat käydä ohjelmistosta enemmän keskustelua yhteisymmärryksessä kapellimestarin kanssa."

¹ Robert J. Ambrose on amerikkalainen kapellimestari. Ambrose vieraili Keski-Pohjanmaan konservatoriolla ja teki yhteistyötä muun muassa Kokkolan nuorisosoittokunta A:n kanssa toukokuussa 2017 ja 2018.

- "Toivoisin lisää laadun valvontaa. Uskon, että orkesteristamme olisi paljon parempaan, jos orkesterissa vaadittaisiin huolitellumpaa soittoa."
- "Ottaisin ehkä orkesterin soittajia enemmän mukaan suunnittelemaan ohjelmistoa (vaikkapa eri teosvaihtoehtoja, josta saisi äänestää mitä soitetaan). Tämä osalistaisi ja toisi tunteen vaikuttamisen mahdollisuudesta."

Orkesterissa soittaminen –osion viimeisessä kysymyksessä pyysin soittajia pohtimaan omaa jäsenyytään orkesterissa ja onko siinä jotain kehitettävää (KUVIO 16). Jopa 15 vastasi löytävänsä kehittämiskohteita omassa orkesterin jäsenyydessään ja yhdeksän koki, ettei parannettavaa ole. Lähes jokainen oli sitä mieltä, että omaa harjoitusaikaa täytyisi lisätä ja rohkeutta soittaa omaa stemmaansa.

KUVIO 16. Koetko, että omassa orkesterin jäsenyydessäsi olisi jotain kehitettävää?

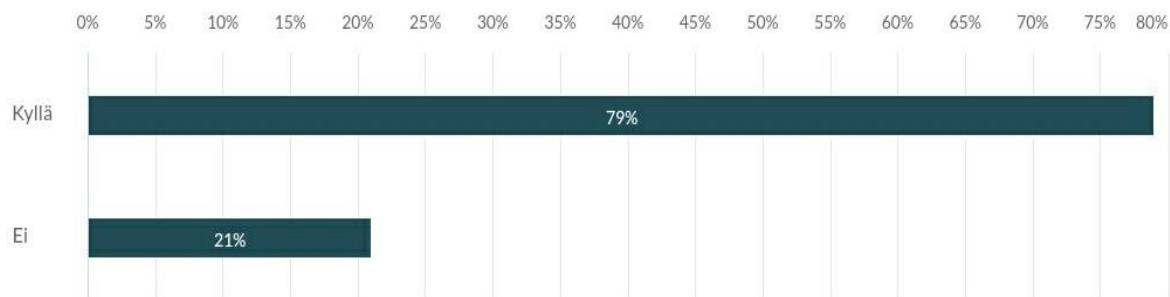
Orkesterilaisten mietteitä:

- "Enempi perehtyminen teoksiin ja niiden harjoittelu sekä ehkä parempi kommunikointi oman soitinryhmän kanssa."
- Voisin olla rohkeampi soittamaan ja harjoitella enemmän kotona."
- "Voisin kehittää osaamistani yksinkertaisesti vain varaamalla aikaa itsenäiselle harjoittelulle kotona, niin olisin aina hiukan valmiimpi seuraaviin harjoituksiin."
- "Pitäisi uskaltaa soittaa muiden edessä, eikä pelätä virheitä."
- "Aina voi parantaa! Voisin esimerkiksi jäädä vielä useammin kasaamaan tuoleja harjoitusten päätyttyä ja katsoa stemmani kuntoon aikaisemmin."
- "Voisin käydä harjoituksissa aktiivisemmin."
- "- - lisää treeniä ja rohkeutta. Tuun myös usein myöhässä paikalle, mikä ei tietenkään ole hyvä kenenkään kannalta."
- "Olen tehnyt kaiken voitavani parhaalla osaamallani tavalla."

5.5 Orkesterin ryhmähenki

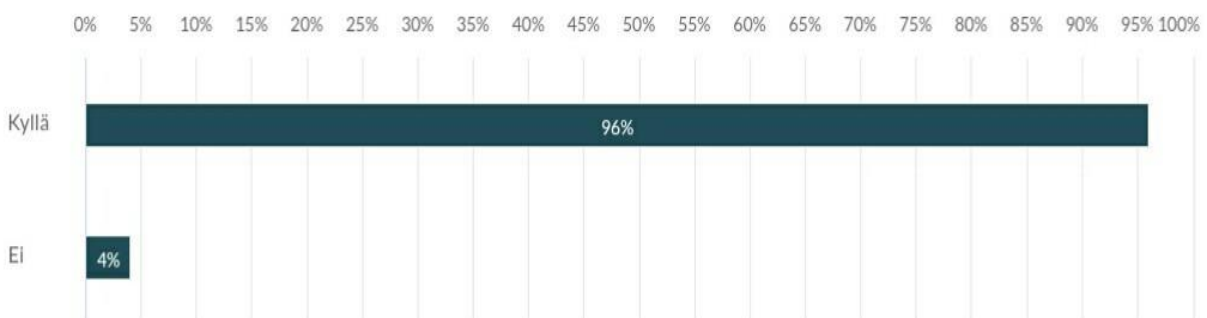
Orkesterin ryhmähenki -osiossa kysyin seuraavia asioita: oletko soittajiston kanssa tekemisissä harjoitusten ulkopuolella; onko sinulla orkesterissa kavereita; onko harjoituksiin mukava mennä, miksi ja koetko tulevasi orkesterissa huomioiduksi (kapellimestari, muut soittajat). Ryhmähengellä on tärkeä merkitys, jotta kukaan ei joudu kiusatuksi eikä tunne oloaan ulkopuoliseksi. Mikäli kiusaamista, haukkumista tai syrjintää tapahtuu, on siihen puututtava.

Ensimmäisessä kysymyksessä kysyin, oletko soittajiston kanssa tekemisissä harjoitusten ulkopuolella (KUVIO 17). 19 vastasi kyllä ja viisi vastasi ei-vaihtoehdon.

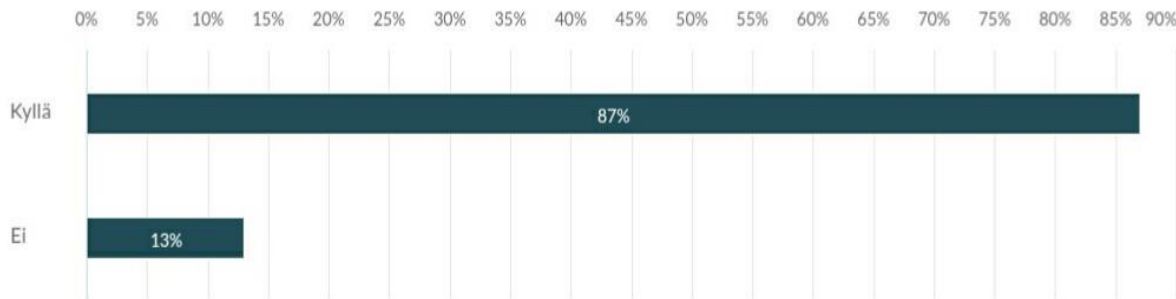
KUVIO 17. Oletko soittajiston kanssa tekemisissä harjoitusten ulkopuolella?

Toisessa kysymyksessä halusin tietää, onko soittajilla orkesterissa kavereita (KUVIO 18). 23 vastasi kyllä ja valitettavasti yksi vastasi, ettei ole. Tässä tilanteessa olisi hyödyllistä, jos kyselyä ei olisi toteutettu anonymisti. Jos henkilö olisi tiedossa, asialle voitaisiin tehdä jotain, jotta hänkin saisi orkesterista kavereita.

KUVIO 18. Onko sinulla orkesterissa kavereita?

Kolmannessa kysymyksessä kysyin, onko harjoituksiin mukava mennä. 21 valitsi kyllä-vaihtoehdon (KUVIO 19). Kolmen soittajan mielestä harjoituksiin ei ole mukava mennä.

KUVIO 19. Onko harjoituksiin mukava mennä?

Pyysin jälleen perusteluja valitsemalleen vaihtoehdolle.

- "Meillä on ihan paras yhteishenki mielestäni! Näen parhaita ystäviäni harjoituksissa. Pääsen soittamaan yhdessä."
- "Näkee ihania ystäviä ja pääsee musiikki-ihmisten joukkoon."
- "Koska orkesteri on mielestäni parhain asia soittamisessa."
- "Orkesterissa on kivaa ja siellä on hyvä tunnelma."
- "Ilmapiiri orkesterissa on mukava ja rento!"
- "On mukava tehdä musiikkia yhdessä ja kuulla sitten konsertissa lopputulos."

Positiivisten perusteluiden lisäksi myös mietteläitä vastauksia.

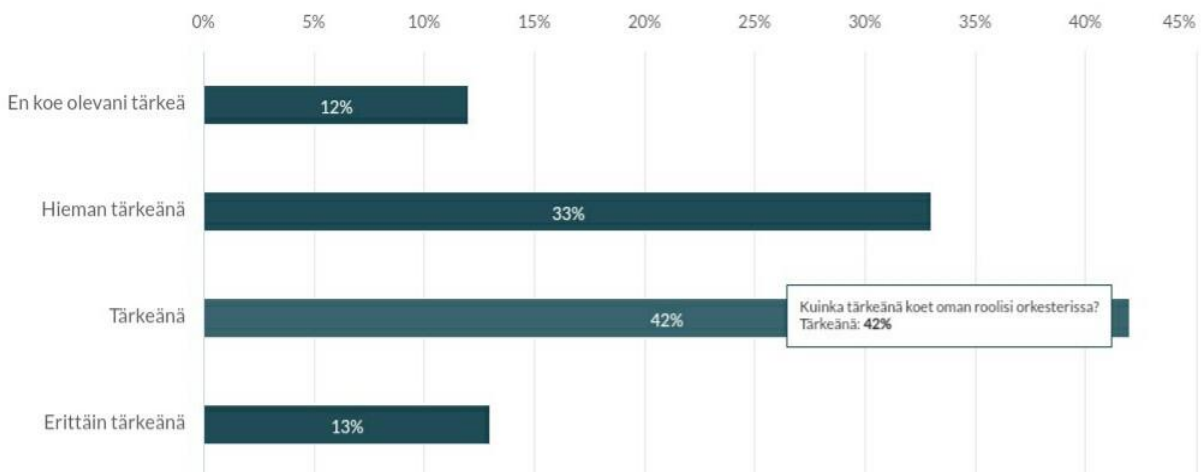
- "Kaverit ja yhteissoitto on mukavaa. Välillä taas ei jaksaisi yhtään, kun työt, koulu ja konsa täytyy saada sumplittua ja sovittua sopivaksi ja monesti on väsynyt jos on ollut rankka työpäivä tai muuta sellaista."
- "Koska minulla ei ole lukion yms vuoksi niin paljon aikaa ja kiinnostusta käydä orkesterissa istumassa joka viikko kaksi tuntia."
- "Osittain ihan mukavaa, mutta kaikkien parannusehdotusten valossa vähän ahdistavaa mennä."
- "Tähän oli vaikea vastata. Kuten sanottu, välillä ite harjoituksiin lähteminen tuntuu tosi raskaalta ja väsyttävältä, sen takia aika vastenmieliseltä, ja joskus myös jännitän sitä. Kuitenkin yleensä harkkojen aikana aina viihdyn ja oon tyytyväinen, että tulen paikalle. Sinänsä siis kyllä on! Mutta sanoin ei, koska harvemmin kuitenkaan etukäteen odotan niitä kovin innolla."

Viimeisessä kysymyksessä kysyttiin kokemuksia orkesterissa huomioduksi tulemisesta. Huomioivatko kapellimestari ja muut soittajat orkesterilaiset? Jopa 23 oli vastannut kyllä ja jälleen vain yksi oli vastannut ei.

5.6 Orkesterin merkitys

Orkesterin merkitys –osiossa halusin selvittää, onko orkesterilla merkitystä soittajille, miten se ilmenee ja miten orkesterilainen itse kokee oman roolinsa orkesterin riveissä. Valmistauduin ottamaan asiasta selvää seuraavilla kysymyksillä: kuinka tärkeänä koet oman roolisi orkesterissa, miksi; kuinka tärkeä rooli orkesterilla on elämässäsi ja oletko orkesteristasi ylpeä, miksi.

Ensimmäisessä kysymyksessä kysyin, kuinka tärkeänä koet oman roolisi orkesterissa, ja miksi (KUVIO 20). Vastaukset jaoutuivat seuraavalla tavalla: kolme kappaletta ”en koe olevani tärkeä” -vastauksia, kahdeksan kappaletta ”hieman tärkeänä” -vastauksia, kymmenen kappaletta ”tärkeänä” -vastauksia ja kolme kappaletta ”erittäin tärkeänä” -vastauksia.

KUVIO 20. Kuinka tärkeänä koet oman roolisi orkesterissa?

Jatkokysymyksessä pyysin perustelemaan edelliset vastaukset. Perusteluissa oli huomioitu oma kokemus, äänenjohtajan rooli ja pulttikavereiden vähäinen määrä tai kokonaan puuttuminen.

- ”Olen ainut instrumenttini sektiossa.”
- ”Kokeneempana soittajana koen tietynlaista vastuuta varsinkin omasta soitinryhmästäni ja muutenkin soittamisen laadusta.”

- ”Äänenjohtajana toimiminen on mielestäni tärkeässä asemassa orkesterissa, ja äänenjohtajan tulisi omalla esimerkillään neuvoa, kannustaa ja motivoida muita orkesterilaisia. Jokaisen pultin äänenjohtajalla voisi olla mielestäni enemmän jopa vastuuta. Esimerkiksi jos äänenjohtaja itse kokee, että tarvitsee stemmaharjoitusta enemmän esimerkiksi intonaation kannalta, äänenjohtaja voisi vastata oman pulttinsa stemmaharjoituksista tai kapellimestarin tai orkesterin äänenjohtajan niin määrätessä.”
- ”Jokainen soittaja tuo yhteissoittoon oman lisänsä. Kaikki ovat yhtä tärkeitä, jotta kokonaisuus kuulostaisi hyvältä.”
- ”Äänenjohtajan rooli on tärkeä esimerkiksi virityksen ja oman sektion vireen ja soinnin kannalta.”

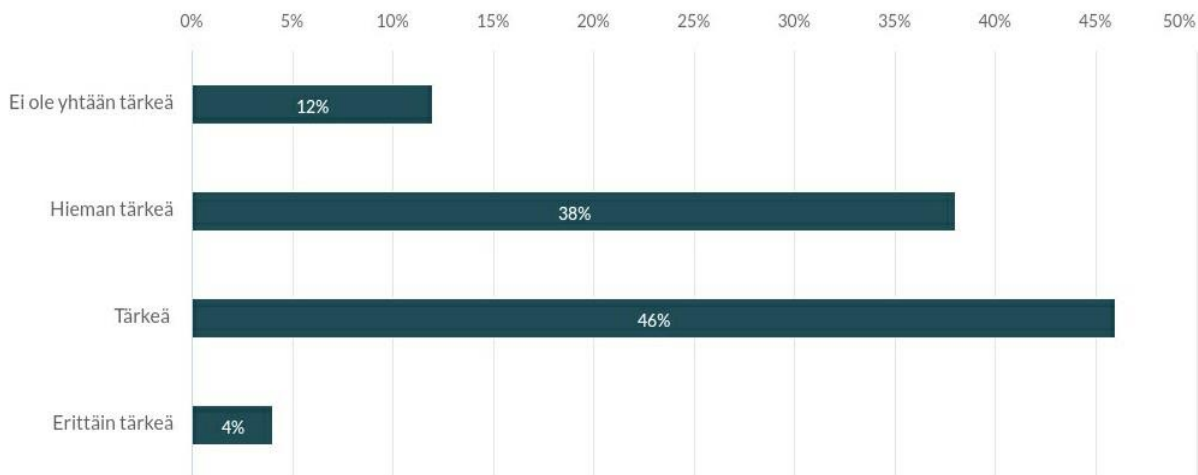
Vastauksissa oli jopa huolestuttavan vähätteleviä kommentteja omasta roolista.

- ”- - ajattelen, että tärkeämmässä roolissa on ne muut taitavat soittajat, joille soittaminen on intohimo. Koen kyllä olevani tärkeä, mutten korvaamaton. Minä nyt täällä nurkassa vain vähän soittelen!”
- ”Olen pultin kakkonen, eli en se johtava, joten en ole se ensimmäinen, jonka puoleen käännetään sooloissa ym.”
- ”Koska soitan vaan jotain kolmosstemmoja, jotka ei ole niin tärkeitä.”
- ”En koe olevani oleellinen osa orkesteria, sillä soittoni ei kuulu kappaleissa.”
- ”En koe olevani oleellinen osa orkesteria, joten kyllä siellä ilman minuakin pärjättäisiin.”
- ”Olen aika uusi orkesterissa, niin mielestäni orkesteri voisi pärjätä ilman minua.”

Kapellimestarin, äänenjohtajien, pulttikavereiden ja kaikkien orkesterilaisten tehtävänä on tukea toisiaan. Orkesterisoitossa on kyse yhteistyöstä. Mikäli verkossa on yksi solmu liian heikosti kiinni, verkko hajoaa. On huolestuttavaa, että jotkin ajattelevat alempien stemmojen olevan pienemmässä arvossa kuin korkeimmat ja soolostemmat. Asia on itseasiassa ihan päin vastoin. Mikäli orkesteri soittaisi kappaleen pelkillä korkeimmilla stemmoilla, kappaleessa kuuluisi vain melodia. Tulos jäisi hyvin pintapuoliseksi. Matalammat stemmat ovat kaiken ydin, sävyt sekä ennen kaikkea harmonia! Jos soittaja epäröi tärkeyttään orkesterissa vain siksi, että hän soittaa matalaa stemmaa, hän voi jatkossa olla ylpeä omasta roolistaan. Matalilla stemmoilla on korvaamaton merkitys ja suuri vastuu kokonaisuuden muodostuksen kannalta.

Toisessa kysymyksessä kysyin orkesterin merkityksestä omassa elämässä (KUVIO 21). Kolme soittajaa vastasi, ettei orkesteri ole juuri yhtään tärkeä rooli, yhdeksän vastasi orkesterilla olevan hieman tärkeä

rooli, yksitoista soittajaa oli sitä mieltä, että rooli on tärkeä ja yhden mielestä orkesteri on erittäin tärkeä asia elämässä.

KUVIO 21. Kuinka tärkeä rooli orkesterilla on elämässäsi?

Viimeisessä kysymyksessä kysyin, oletko orkesteristasi ylpeä (KUVIO 22). Kaksi soittajaa oli valinnut ”en ole yhtään ylpeä” -vaihtoehdon, 13 vastasi olevansa hieman ylpeä ja yhdeksän vastasi olevansa erittäin ylpeä orkesterista.

KUVIO 22. Oletko orkesteristasi ylpeä?

Jatkokysymyksessä pyysin jälleen perustelemaan vastaukset. 17 orkesterilaista oli perustellut vastauksensa. Suurin osa orkesterilaisista oli kirjoittanut todella kauniisti orkesterin saavutuksista ja kaikkien yhteisestä panoksesta yhteismusiisointiin. Tässä muutamia ajatuksia:

- ”Itsestään selvää: olemme noin 50-päinen nuori ja tiivis ryhmä täynnä taitoa ja tulisieluisuutta. Mikä siinä ei olisi ihailtavaa?”

- ”Koska olen vielä aika nuori ja soitan kuitenkin hyvätasoisessa orkesterissa.”
- ”Minusta on hienoa, että soittajat panostavat ja vapaaehtoisesti käyttävät iltojaan yhteissoiton merkeissä..”
- ”On hienoa kuulua orkesteriin.”
- ”Koska siellä on hyvät soittajat.”
- ”Orkesteri on käynyt matkoilla soittamassa ja siitä on tullut hyvä fiilis, kun tietää kuuluvansa johonkin isompaan ryhmään.”
- ”Orkesteri on tehnyt hienoja saavutuksia ja mielestäni yhteishenki orkesterillamme on hyvä.”
- ”A-orkesteri on paras niin soittotaidon kuin ihmistenkin osalta, pakkohan siitä on olla ylpeä.”

Perusteluissa oli myös mielteliitä ajatuksia orkesterin harjoittelusta, soittotaidosta ja ohjelmistosta.

- ”Välillä ohjelmisto ei oikein suju, vaikka keikkaan olisikin enää vähän aikaa jäljellä ja vire on välillä mitä sattuu ja että kaikkia soittajia ei oikeasti edes kiinnosta koko soitto, mutta ollaan vaan muodon vuoksi paikalla, eikä sitten osaa yhtään mitään.”
- ”Laulut ovat usein tylsiä ja orkesterimme ei ole mitenkään hirveän hyvä.”
- ”Olisin orkesterista enemmän ylpeä, jos harjoittelu ja lopputulos olisivat huoleellisempia.”

Suurin osa soittajista on ylpeitä omasta orkesteristaan, eikä syyttä suotta. Orkesteri, ja sen mukana soittajat ovat kehittyneet vuosien saatossa, ryhmähenki on erittäin hyvä ja monet ovat saaneet kasvaa sen siipien suojissa nuoresta teinistä aikuiseksi.

5.7 Motivoiko orkesteri?

Kyselyn viimeisessä osiossa luetteloin tekijöitä, joilla voi olla motivoiva vaikutus orkesterilaisten harjoituksissa käyntiin, ohjelmiston harjoitteluun, soittamiseen ja jännityksen poistamiseen. Kysymys oli seuraavassa muodossa: kuinka tärkeänä motivaatiosi kannalta koet seuraavat asiat (KUVIO 23). Soittajat vastasivat jokaiseen kohtaan numerolla, joiden merkitys oli eri. 1=en yhtään tärkeänä, 2=hieman tärkeänä, 3=en osaa sanoa, 4=tärkeänä ja 5=erittäin tärkeänä.

Harjoitukset-kohtaan vastaukset jakautuivat seuraavasti:

- En yhtään tärkeänä, nolla kappaletta
- Hieman tärkeänä, yksi kappale
- En osaa sanoa, viisi kappaletta

- Tärkeänä, kaksitoista kappaletta
- Erittäin tärkeänä, kuusi kappaletta

Konsertit-osioon vastaukset jakautuivat seuraavasti:

- En yhtään tärkeänä, nolla kappaletta
- Hieman tärkeänä, nolla kappaletta
- En osaa sanoa, nolla kappaletta
- Tärkeänä, kaksitoista kappaletta
- Erittäin tärkeänä, yksitoista kappaletta

Ulkomaanmatkat-osioon vastaukset jakautuvat seuraavasti:

- En yhtään tärkeänä, nolla kappaletta
- Hieman tärkeänä, yksi kappale
- En osaa sanoa, yksi kappale
- Tärkeänä, kymmenen kappaletta
- Erittäin tärkeänä, kaksitoista kappaletta

Ohjelmisto-osioon vastaukset jakautuivat seuraavasti:

- En yhtään tärkeänä, nolla kappaletta
- Hieman tärkeänä, yksi kappale
- En osaa sanoa, yksi kappale
- Tärkeänä, kymmenen kappaletta
- Erittäin tärkeänä, kaksitoista kappaletta

Uudet kappaleet-osioon vastaukset jakautuivat seuraavasti:

- En yhtään tärkeänä, nolla kappaletta
- Hieman tärkeänä, kaksi kappaletta
- En osaa sanoa, kaksi kappaletta
- Tärkeänä, kaksitoista kappaletta
- Erittäin tärkeänä, kahdeksan kappaletta

Soittokaverit-osiossa vastaukset jakautuivat seuraavasti:

- En yhtään tärkeänä, nolla kappaletta

- Hieman tärkeänä, kolme kappaletta
- En osaa sanoa, kolme kappaletta
- Tärkeänä, kahdeksan kappaletta
- Erittäin tärkeänä, kymmenen kappaletta

Orkesterin ryhmähenki-osiossa vastaukset jakautuivat seuraavasti:

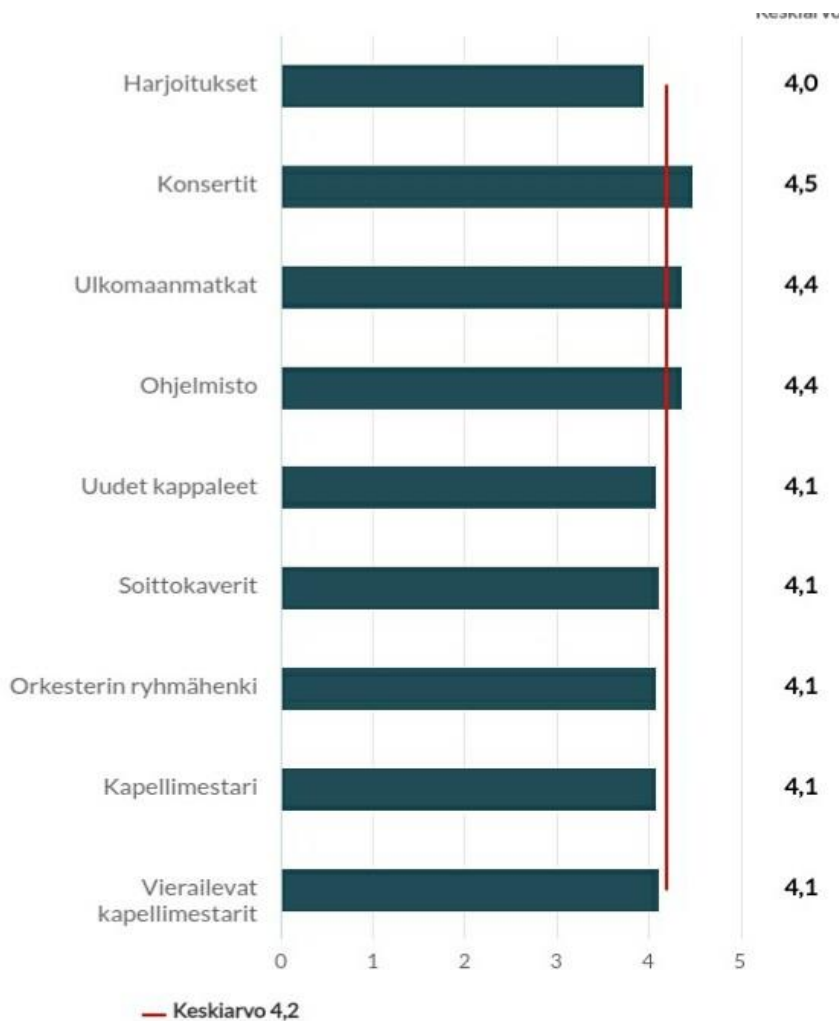
- En yhtään tärkeänä, nolla kappaletta
- Hieman tärkeänä, kaksi kappaletta
- En osaa sanoa, neljä kappaletta
- Tärkeänä, kahdeksan kappaletta
- Erittäin tärkeänä, kymmenen kappaletta

Kapellimestari-osiossa vastaukset jakautuivat seuraavalla tavalla:

- En yhtään tärkeänä, nolla kappaletta
- Hieman tärkeänä, yksi kappale
- En osaa sanoa, kolme kappaletta
- Tärkeänä, 13 kappaletta
- Erittäin tärkeänä, seitsemän kappaletta

Viimeisen osion ”vierailevat kapellimestarit” vastaukset jakautuivat:

- En yhtään tärkeänä, nolla kappaletta
- Hieman tärkeänä, yksi kappale
- En osaa sanoa, neljä kappaletta
- Tärkeänä, kymmenen kappaletta
- Erittäin tärkeänä, yhdeksän kappaletta

KUVIO 23. Kuinka tärkeänä motivaatiosi kannalta koet seuraavat asiat?

5.8 Vapaa sana

Halusin antaa soittajille vielä mahdollisuuden lisätä itse jotain. Vapaa sana -kenttään vastasi viisi orkesterilaista. Vastaukset olivat pohtivia, kehittäviä sekä kyselyn laatijaa kehuja.

- "Olen saanut kasvaa orkesterin kanssa teinistä aikuiseksi. Arvostan mahdollisuutta, minkä olen saanut – olen saanut soittaa paljon erilaista materiaalia, jopa eri soittimia, olla tärkeässä roolissa, tutustua uusiin ihmisiin, ulkomaanmatkat! Matkan varrella olen huomannut erilaisia asioita. Vaikka tekstini on rajua tässä kyselyssä ollut joitakin kohtaan, en tarkoita sitä pahalla. Nämä ovat kehittämiskohteita, jotka tulivat mieleeni. Toivottavasti matkamme jatkuu vielä pitkään. Olen onnellinen orkesterilainen."
- Hyvin tehty kysely, herätti ajatuksia ja intoa pohtia omaa asemaansa ja soiton merkitystä elämässä. Paljon tsemppiä loppurutistukseen!"

- Orkesterista saa varmasti paljon enemmän irti, kuin miltä nyt näyttää. Pienet parannukset mm ajankäytössä ja ohjelmistossa voisivat vaikuttaa huomattavasti. Vierailevat kapellimestarit valpastavat soittajia ja harjoittavat eri tavalla, kuin mihin soittajat ovat totuneet, mikä on mielestäni parantanut lopputulosta."
- "Orkesterin ohjelmistoa alaspäin! Helpommat kappaleet, jotka ei tunnu mahdottomilta soittaa, motivoi orkesteria! Kapellimestari tuo hyvän ilmapiirin mukanaan, mutta välillä saisi olla tarkempi, hiukan tiukempikin, sekä keskittyä soinnillisiin ja musiikillisiin asioihin vielä paljon enemmän."
- "Hienoa, että tartuit tähän aiheeseen! Mielenkiintoista lukea tulokset opparistasi."

6 POHDINTA

Tutkimuskohteenani oli Kokkolan nuorisosoittokunta A ja orkesterilaisten soittomotivaatio. Valitsin tämän opinnäytetyöaiheen, koska sellaista ei ole ennen tehty Keski-Pohjanmaan konservatorion puhallinorkestereille. Nuorten soittomotivaatiosta puhallinorkesterissa ei ole myöskään tehty tutkimuksia. Kokkolan nuorisosoittokunta A:n historiassa ei ole kertaakaan tehty vastaavaa motivaatiotutkimusta, joten mielestäni tähän oli tärkeää paneutua juuri nyt.

Ennen soittajien motivaatioon perehtymistä, koin aiheelliseksi tutustua orkesterin lähihistoriaan. Laadin orkesterin tämänhetkisellemme kapellimestarille, Pasi Ojalalle, kysymyksiä, johon hän ystävällisesti vastasi selkeästi ja perehtyneesti. Vastauksien perusteella orkesteri on ollut toiminnassa vuodesta 1972 ja orkesterilla on ollut yhteensä viisi vakituista kapellimestaria. Ojala on viides ja johtanut orkesteria vuodesta 2002 alkaen. Orkesteri on aikanaan perustettu Keski-Pohjanmaan musiikkiopiston yhteyteen, ja alusta alkaen toiminta on ollut virkeää. Perustamisvuotenaan soittajia oli mukana jo yli 30 kappaletta.

Orkesterin tämänhetkinen soitinjakauma on laaja. Huilisteja on viisi, klarinetisteja kuusi, oboisteja kolme, fagotisteja yksi, saksofonisteja kolme, trumpetteja kuusi, käyrätorvisteja neljä, pasunisteja kolme, baritonisteja kolme, tuubisteja kaksi ja lyömäsoittajia kolme. Orkesterin ikähaitari on 14-25 vuotta ja joukkoon mahtuu myös yksi n.50-vuotias innokas soittaja.

Soittoura orkesterissa voi alkaa jo ensimmäisinä soittovuosina D-orkesterista ja soittotaidon kehittyessä, soittaja siirtyy jatkumona C- ja B-orkesterin kautta A-orkesteriin. Soittaminen orkestereissa voi tällä kaavalla kestää helposti jopa kymmenenkin vuotta. Orkesteri ei ole pitänyt tarkkaa lukemaa keskeyttäneistä soittajista. Soittajistoa orkestereihin tulee pääsääntöisesti Kokkolasta, mutta vuodesta riippuen orkesterilaisia voi tulla Toholampi-Kaustinen-Kruunupyy-Pietarsaari –akselilta. Orkesterissa soittaa yhteensä 38 soittajaa. Centria-ammattikorkeakoulusta soittajia on neljä, Keski-Pohjanmaan konservatorion perustasolta kaksi, opistotasolta kaksitoista, perusasteelta 15 ja muita viisi kappaletta. Muista oppilaitoksista ei tällä hetkellä ole soittajia.

Orkesteriin ovat tervetulleita kaikki konservatorion puhallin- ja lyömäsoitinoppilaat, Centria-ammattikorkeakoulun oppilaat ja muut konservatorion entiset oppilaat. Konservatoriolaisille nuorisosoittokunta on ensisijainen yhteissoittoryhmä ja motivoituneille riittävän taitotason omaaville ulkopuolisille.

Orkesterin moton Ojala lausuu näin: "yhdessä olemme enemmän", "ei taidolla vaan duurilla". Ojala toivoo, että orkesterin toiminta ja tavat kehittyvät ja uudistuvat siten, että motivaatio soittamiseen ja orkesterisoittoon lisääntyisi. Lisäksi Ojala luottaen lausuu: "Tässä ajassa toivottavasti edelleen uudistuva, mutta traditiosta ammentava, turvallinen yhteissoiton mahdollistaja".

Orkesterilaisille kysymyksiä laatiminen sai miettimään omaa motivaatiotani, mielenkiintoa soittamiseen, sekä mitä soittajilta vaaditaan, jotta yhteissoitto sujuu, ja ohjelmisto valmistuu ajallaan konserttia varten. Olisi hyvä, jos motivaation tutkimisesta tulisi vuosittainen tapa. Siten jokainen orkesterilainen saa käsityksen omasta soittoinnostaan, miten motivaation saa pidettyä yllä orkesterissa, miten yhteishenkeä voi parantaa ja miten orkesterilaisille voi antaa enemmän vastuuta. Erityisesti tähdellistä on, että kapellimestari saa kuvan mitä nuottitelien takana ajatellaan orkesterin toiminnasta.

Lähetin motivaatiokyselyn 31 orkesterilaiselle, joista 24 vastasi kyselyyn. Soittajien keski-ikä oli 19 vuotta. Vastauksien mukaan suurimmat motivaation lähteet ovat ulkomaanmatkat, ohjelmisto ja soitto-kaverit. Kaksitoista soittajaa piti jokaista näistä erittäin tärkeänä asiana motivaation kannalta.

Kyselyssäni yksi aihealue koostui kokonaan ohjelmistokysymyksistä. Suurin osa orkesterilaisista harjoittelee ohjelmistoa jonkin verran. Erillisen kysymyksen mukaan puolet soittajista ei koe harjoittelewansa kappaleita tarpeeksi. Enemmistö orkesterilaisista kokee ohjelmiston sopivan haastavana ja mielekkäänä, eivätkä he koe tarvetta muuttaa ohjelmistoa. Kuitenkin osan mielestä ohjelmiston tasoa tulisi laskea, sillä orkesterissa soittajien tasoero on suuri. Soittajien motivaation säilymisen voi varmistaa sellaisella ohjelmistolla, jonka saa kuntoon ennen konserttia, kaikki pystyvät soittamaan sen eikä liian haastavasta ohjelmistosta tule stressaavaa tunnetta harjoituksissa, konsertissa tai kotona harjoitellessa. Kehitysideana tuli esiin ajatukset äänenjohtajien tai koko orkesterin vaikutusmahdollisuuksista ohjelmiston valintaan. Äänenjohtajat voisivat käydä keskustelua kapellimestarin kanssa mahdollisista kappalevaihtoehtoista ja orkesteri saisi äänestää yhdessä mieluisimman vaihtoehdon. Tällöin koko orkesteri saa vaikuttaa soitettavaan ohjelmistoon.

Orkesterin ryhmähenki on kokonaisuudessaan hyvä. Enemmistö orkesterilaisista on tekemisissä muiden soittajien kanssa harjoitusten ulkopuolella sekä enemmistöllä on kavereita orkesterissa. Tärkeää olisikin ryhmäytyä siten, ettei kukaan jää ulkopuoliseksi. Orkesterissa kyse on yhteistyöstä, kaikkien panostuksesta eikä kilpailusta. Orkesteri on yhdessä soiva kokonaisuus, jonka kauniisti soljuvaan musiikkiin tarvitaan kaikkien vakaumus ja omistautuminen. Tehtävää helpottaa huomattavasti, jos kaikki tulevat toimeen toistensa kanssa, ja orkesterissa vallitsee iloinen, auttavainen, ystävällinen ja eläväinen tunnelma.

Jokainen orkesterilainen pystyy omalla panoksellaan vaikuttamaan yhteishengen muodostukseen ja sen ylläpitoon.

Tehdessäni tätä tutkimusta, opin asioita orkesterista, sen historiasta, motivaatiosta sekä ennen kaikkea itsestäni ja siitä miten suhtaudun yhteismusisointiin ja sen vaativiin rooleihin. Opin tekemään tutkimuksen, jossa tutkitaan isompaa joukkoa. Omaksuin tavan käsitellä tutkimustuloksia ja pohtimaan niitä motivaation näkökulmista. Kaiken kaikkiaan olen saanut tietooni huiman määrän ymmärtämystä motivaatiosta, siihen vaikuttavista tekijöistä ja miten ne ilmenevät orkesterissa soittavilla nuorilla. Tutkimuksen tekeminen ja itse orkesterin tutkiminen oli haastavaa, sillä en löytänyt vastaavia nuorten puhallinorkesterin soittomotivaatiotutkimuksia luettavakseni.

Tutkimus sai ajattelemaan motivaatiota kapellimestarin, nuoremman ja vanhemman soittajan sekä eri instrumenttien soittajien näkökulmista. Toisilla soittajilla on isompi rooli ja vastuu kuin toisilla, mutta samanaikaisesti kaikki ovat orkesterissa yhtä tärkeitä.

Tutkimustuloksista voi lukea, että miellä on hyvällä yhteishengellä toimiva orkesteri. Soittajat ovat ylpeitä saadessaan soittaa orkesterin riveissä.

- "Olen onnellinen orkesterilainen."
- "Vaikka soittotunneilla ei aina voi olla motivaatio katossa, on orkesteri vähän niin kuin soittajan karkkipäivä. Pientä hauskuutta ja erilaisuutta viikkoon."
- "Orkesteri on mielestäni parhain asia soittamisessa."
- "Itsestään selvää: olemme noin 50-päinen nuori ja tiivis ryhmä täynnä taitoa ja tulisieluisuutta. Mikä siinä ei olisi ihailtavaa?"

On ollut ilo ja kunnia saada soittaa lahjakkaiden nuorten kanssa samassa orkesterissa opintojen ohella. Toivon, että orkesteri jatkaa samaa linjaa myös tulevaisuudessa. Kokkola saa olla ylpeä näin hienosta musiikin lahjasta, minkä nuoret antavat!

LÄHTEET

Anttila, M., Juvonen, A. 2002. Kohti kolmannen vuosituhaten musiikkikasvatusta. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy

Hirvikangas, H., Hirvikangas, O. 2012. Lasten motivaatio soittamiseen. Saatavilla: <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/43851/Hirvikangas%20Henna%20ja%20Olli.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 21.05.2018

Jyväskylän yliopisto, Koppa. Laadullinen tutkimus Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>. Viitattu: 21.05.2018

Jyväskylän yliopisto, Koppa. Tapaustutkimus Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/tapaustutkimus>. Viitattu: 21.05.2018

Jyväskylän yliopisto, Koppa. Toimintatutkimus Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/toimintatutkimus>. Viitattu 21.05.2018

Kalakoski, Laarni, Paavilainen, Anttila, Halonen, Kreivi. 2007. Persoona 4 – Motivaatio, tunteet ja taitava toiminta. Helsinki: Edita Prima Oy

Kauppinen, E., Sintonen, S. 2004. Musikaalinen elämä. Vantaa: Dark Oy

Kosonen, E. 1996. Soittamisen motivaatio varhaisnuorilla

Lappalainen, V. 2004. Musikaalinen elämä. Vantaa: Dark Oy

Sibelius Akatemia, taideyliopisto. Intonaatio orkesterissa Saatavissa: <http://web.uniarts.fi/intonaatio/index97d2.html?id=38&la=fi> . Viitattu: 17.05.2018

Ronkainen, S., Karjalainen, A. 2008. Sähköä kyselyyn! Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino

Ruohotie, P. 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. Helsinki: Oy Edita Ab

